Versie 05 mei 2026

Gebiedsfactsheets Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux t.b.v. Grenscorridor

Inhoud

Inleiding 3

Basiskaarten
Werkgebied gebiedsgerichte aanpak Grenscorridor 4
Hoogtekaart 5

Natuurwaarden en water
Kaart natuurwaarden: Natura 2000 6
Natura 2000-gebied Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux – Richtlijnen 7
Natura 2000-gebied Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux – Habitattypen 8
Aangrenzende Natura 2000-gebieden 9
Belangrijkste ontwikkelingen tot nu toe voor het Natura 2000-gebied 10
Ambities in Natuurnetwerk Brabant 11
Kaart waterlopen 12
Overzicht lopende natuur- en waterprojecten en realisatie 13

Landbouw
De landbouwstructuur binnen Grenscorridor 14
Overzicht soorten landbouw 15
Toekomstbestendige land- en tuinbouw 16

Ruimtegebruik 17

Doelstellingen natuur, water en landbouw
Natuur, water en landbouw – Wat moeten we voor elkaar krijgen? 18
Stikstofdepositie en -problematiek 19
Stikstoftrends 20
Stikstofdepositie in Natura 2000-gebied 21
Hydrologie en habitattypen 22
De waterkwaliteit van de waterlopen 23

Balans met andere functies
In de schil verenigen van verschillende functies 24
Gezondheid 25
Klimaat 26
Cultuur en Erfgoed 27
Recreatie 28
Economie 29
Mobiliteit 30
Energie 31
Ruimtelijke ontwikkelingen: wonen/verstedelijking 32

Gebiedspartners Grenscorridor 33

Inleiding

Aanleiding
Voor de toekomst van de Brabanders staan we voor grote en urgente uitdagingen. Denk aan de lange droge periodes in de zomer en enorme regenbuien. Of het teruglopend aantal bijen en vlinders. Ook de landbouw staat voor een ingrijpende verandering. Klimaat, water, bodem en biodiversiteit worden leidend voor waar, wat en hoe boeren kunnen produceren. Zeker in en rondom Natura 2000-gebieden en beekdalen is de puzzel ingewikkeld. Dat vraagt om omschakeling, maar biedt ook kansen. Een gebiedsgerichte aanpak is cruciaal om de opgaven in het landelijk gebied die met elkaar samenhangen aan te pakken. Daarom werken provincies, waterschappen, gemeenten, terreinbeherende organisaties zoals Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten, particuliere grondeigenaren, de agrarische sector en andere belanghebbenden samen aan het op orde brengen van water, bodem en lucht in en rondom natuurgebieden.

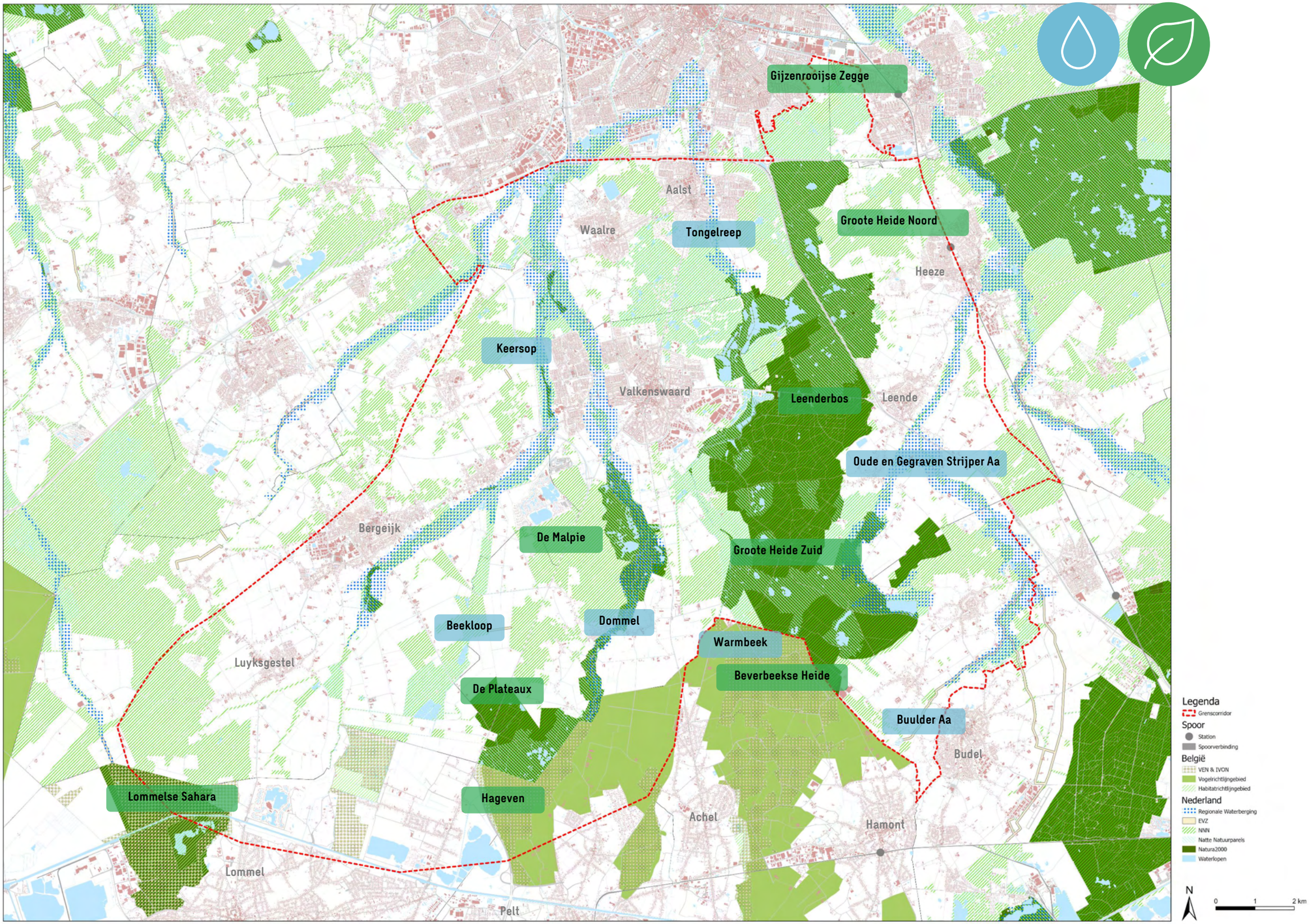
In heel Brabant wordt gewerkt aan projecten vanuit de groenblauwe gebiedsgerichte aanpak. Daarnaast lopen er 12 gebiedsprocessen op plekken waar de opgaven erg groot en urgent zijn. De voorliggende gebiedsfactsheets hebben betrekking op het gehele Natura 2000-gebied Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux'. Onder de naam Grenscorridor werken gebiedspartners samen in een gebiedsproces dat richting en uitvoering geeft aan de integrale ontwikkeling van opgaven, zoals natuurherstel, verbetering van de waterkwaliteit en ontwikkeling van toekomstbestendige landbouw (zie Grenscorridor.nl/uitdagingen). De gebiedsfactsheets focussen met name op deze drie thema's op het Nederlandse grondgebied van Grenscorridor. Naast deze drie thema's spelen ook nog andere uitdagingen in Grenscorridor, namelijk het tekort aan woningen, het in balans brengen van natuur en recreatie, de opwek van duurzame energie, de groeiende behoefte aan (verschillende vormen van) vervoer en vermindering van stikstofuitstoot.

Doel
Deze gebiedsfactsheets geven een indruk van de huidige toestand van het Natura 2000-gebied Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux en de verschillende opgaven voor natuur, water en landbouw die hier spelen. De gebiedsfactsheets gaan in op de opgaven van de gebiedspartners voor 2027. Deze gebiedsfactsheets bevatten feitelijke informatie en moeten gelezen worden als een 'foto' momentopname. Ze zullen gezien de vele ontwikkelingen mogelijk niet volledig zijn. Ze geven feitelijke info over de verschillende opgaven en functies in het gebied en gaan niet over de integraliteit van de opgaven. Gebiedsinformatie en projecten van partners zijn te vinden in de GeoViewer (zie Grenscorridor viewer).

Gebiedsbeschrijving
Het Natura 2000-gebied Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux ligt hoofdzakelijk in de gemeenten Bergeijk, Valkenswaard, Heeze-Leende, Cranendonck en Waalre. Het gebied sluit aan op Natura 2000-gebied Noord-Oost Limburg in de Vlaamse gemeenten Lommel, Pelt en Hamont-Achel. De Grenscorridor heeft betrekking op een gebied rondom het N2000-gebied. Het westelijk deel van het N2000 gebied is in 2022 gestart met het gebiedsproces. Het oostelijk deel startte begin 2025. Samen dragen ze de naam Grenscorridor en gaan rond één gebiedstafel 2026 in. Globaal wordt het werkgebied van Grenscorridor begrensd door de A67 aan de noordzijde, waarbij ter hoogte van het natuurgebied Gijzenrooij een stap over de A67 wordt gemaakt. De N71 het Kanaal Bocholt-Herentals (België) en de landsgrens ter hoogte van Hamont-Achel vormen de grens van het gebied aan de zuidzijde. De A2 richting Weert vormt de oostelijke grens en aan de westzijde is dit de waterscheiding van Keersop, Beekloop en Dommel. Het gebied wordt diagonaal doorsneden door de N69 Zuid die Nederland en België met elkaar verbindt en aansluit op de N74 in België. Het gebied kenmerkt zich door veel buitengebied (heide, bossen, beekdalen en landbouwgronden) en enkele bebouwingsconcentraties.

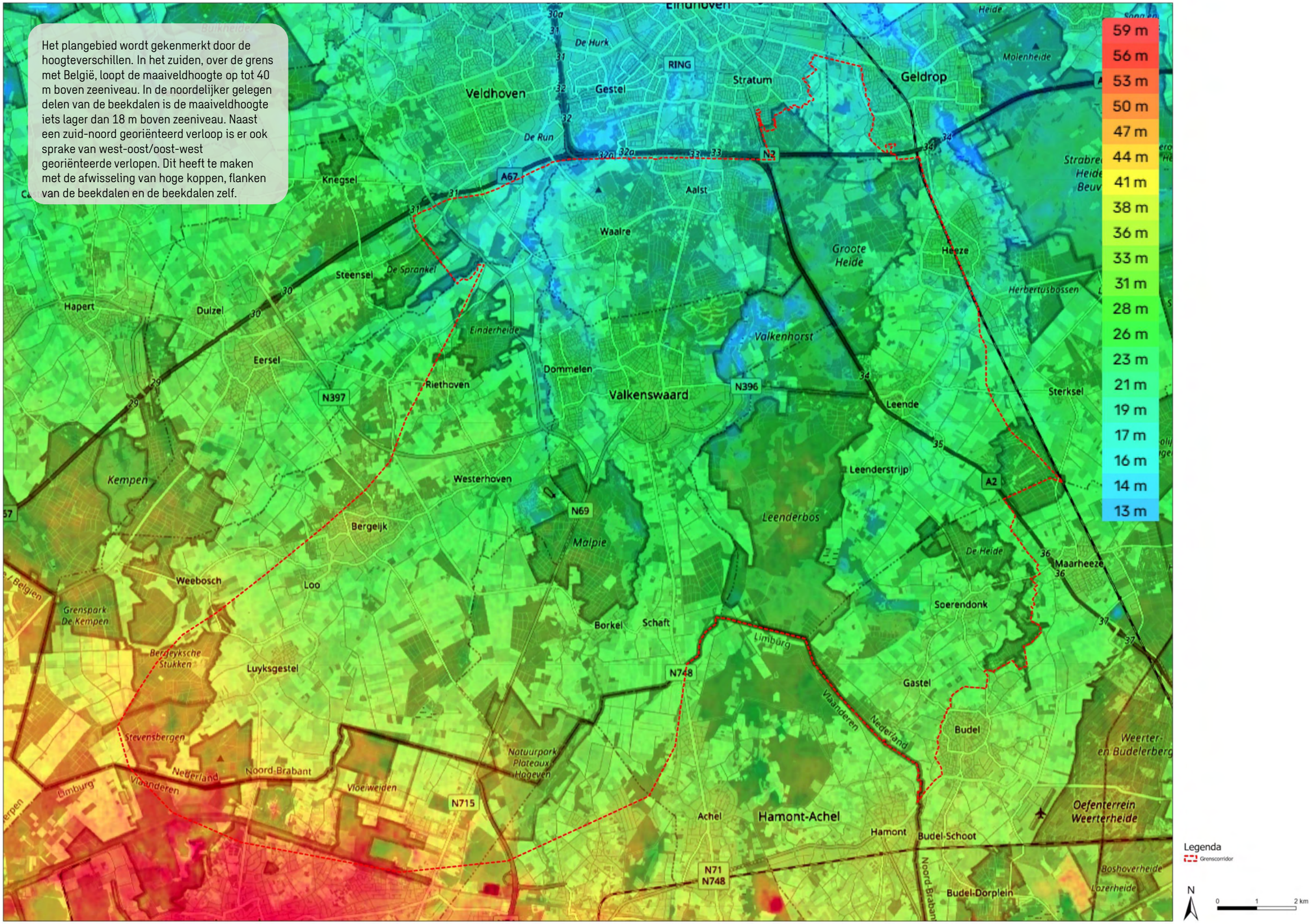
Update gebiedsfactsheets
In 2024 zijn er gebiedsfactsheets opgesteld voor het westelijk deel van Grenscorridor. Het werkgebied is inmiddels vergroot. Daarom heeft er in 2026 een update plaatsgevonden, waarbij de gebiedsfactsheets uitgebreid zijn met informatie over het oostelijk deel van Grenscorridor. Deze gebiedsfactsheets zijn dus een vervanging van de vorige versie. Al naar gelang behoefte zal een update van deze gebiedsfactsheets gemaakt worden.

Werkgebied gebiedsgerichte aanpak Grenscorridor

Hoogtekaart

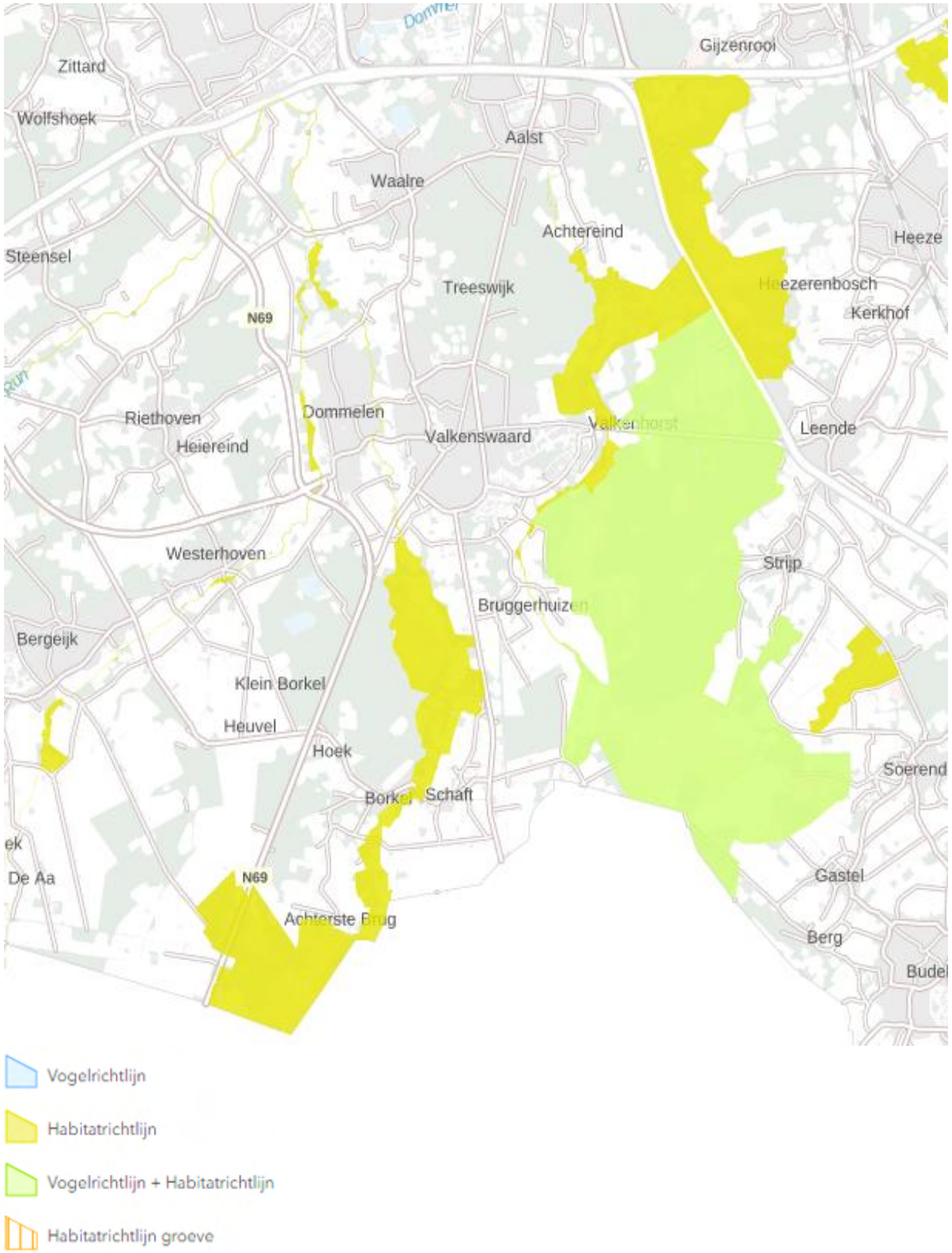
Het plangebied wordt gekenmerkt door de hoogteverschillen. In het zuiden, over de grens met België, loopt de maaiveldhoogte op tot 40 m boven zeeniveau. In de noordelijker gelegen delen van de beekdalen is de maaiveldhoogte iets lager dan 18 m boven zeeniveau. Naast een zuid-noord georiënteerd verloop is er ook sprake van west-oost/oost-west georiënteerde verlopen. Dit heeft te maken met de afwisseling van hoge koppen, flanken van de beekdalen en de beekdalen zelf.

Kaart Natuurwaarden: Natura 2000

Natura 2000-gebied Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux - Richtlijnen

Vogel- en Habitatrichtlijn Natura 2000-gebied Leenderbos, Groote Heide & de Plateaux; bron: Bij12

Het **Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux** is een Natura 2000-gebied van **4.390 hectare** en ligt in het grensgebied van de provincies Noord-Brabant en Limburg in België. Het gebied bestaat uit twee delen: Het oostelijk deel van het Natura 2000-gebied omvat de Groote Heide in het noorden, de gemeentebossen van Heeze, de landgoederen Valkenhorst en Heezerheide en de boswachterij Leende.

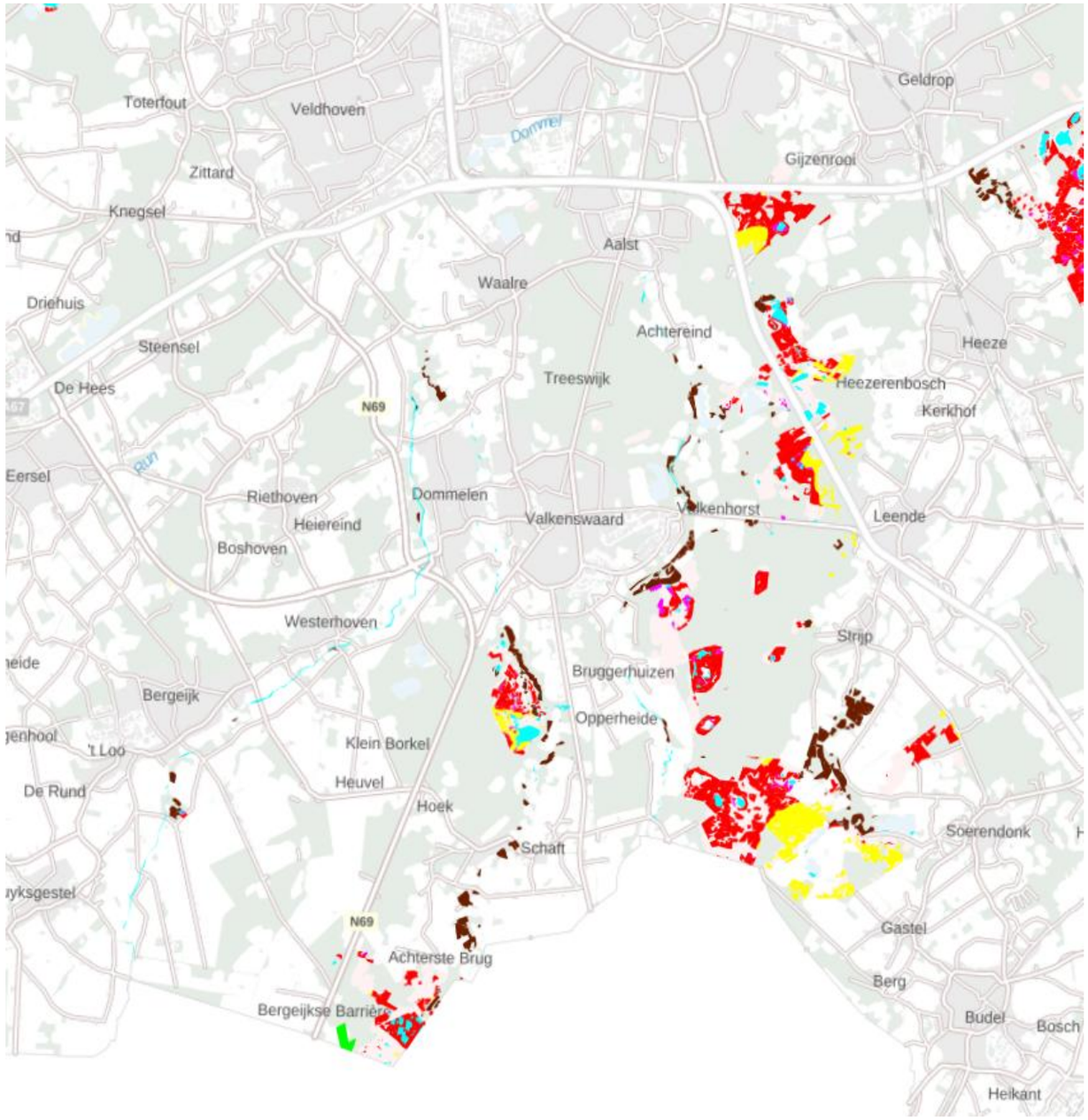
Het oostelijk deel is onderdeel van het Kempische landschap dat gekenmerkt wordt door hoogteverschillen die tijdens de laatste ijstijd zijn ontstaan door dekzandafzettingen. Over het algemeen is het landschap glooiend, maar plaatselijk is het dekzandlandschap verstoven, waardoor een sterker reliëf aanwezig is. Tot het begin van de twintigste eeuw was de dekzandrug bedekt met onafzienbare heide. Grote delen zijn in de crisisjaren van de vorige eeuw op grote schaal bebost. Delen van het heidelandschap zijn echter gespaard gebleven, zoals ook een aantal vennen in de heide en de bossen. Het heidelandschap wordt doorsneden door - deels gekanaliseerde - laaglandbeken, die plaatselijk omzoomd zijn door hooilanden, beekbegeleidende bossen en hakhoutpercelen. Op de overgang naar de beken is sprake van een hogere grondwaterstand en uittredende kwel.

Het westelijk deel van het Natura 2000-gebied betreft De Plateaux, het dal van de Dommel en gedeelten van de beeklopen van de Run en de Keersop. De Plateaux is een deels bebost heidegebied. Tegen de Belgische grens aan liggen vloeivelden: hooilanden die al sinds lange tijd bevloeid worden met (kalkrijk) Maaswater door middel van een lang stelsel van geulen en kanaaltjes. In de heide van de Malpie liggen een aantal grote vennen. Op meerdere locaties zijn kleine jeneverbesstruwelen aanwezig. Langs de Dommel liggen vochtige en natte graslanden en bossen.

In het gebied zijn verschillende beheerders actief: Staatsbosbeheer, Brabants Landschap, Bosgroep namens de gemeente Valkenswaard, Natuurmonumenten en Waterschap de Dommel.

Gebiedsnummer	136
Gebiedsnaam	Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux
Status	Habitatrichtlijn, Vogelrichtlijn
Overbelasting stikstof	Ja
Gemeente	Bergeijk, Cranendonck, Eersel, Eindhoven, Heeze-Leende, Valkenswaard, Veldhoven, Waalre
Provincie	Noord-Brabant
Voortouwnemer	provincie Noord-Brabant
Sitecode HR	NL9801036
Sitecode VR	NL3009014
Totale oppervlakte in hectare	4390
Oppervlakte HR in hectare	4390
Oppervlakte VR in hectare	2520

Natura 2000-gebied Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux - Habitattypen

Zee- en getijdennatuur
Duinen en zandverstuivingen
Stilstaande en stromende zoete wateren
Vochtige en droge heide
Jeneverbesstruweel
Graslanden
Hoogveen en moeras
Bossen
Onbekend

Habitattypen Natura 2000-gebied Leenderbos, Groote Heide & de Plateaux; bron: Bij12

Beschermde habitattypen en -soorten

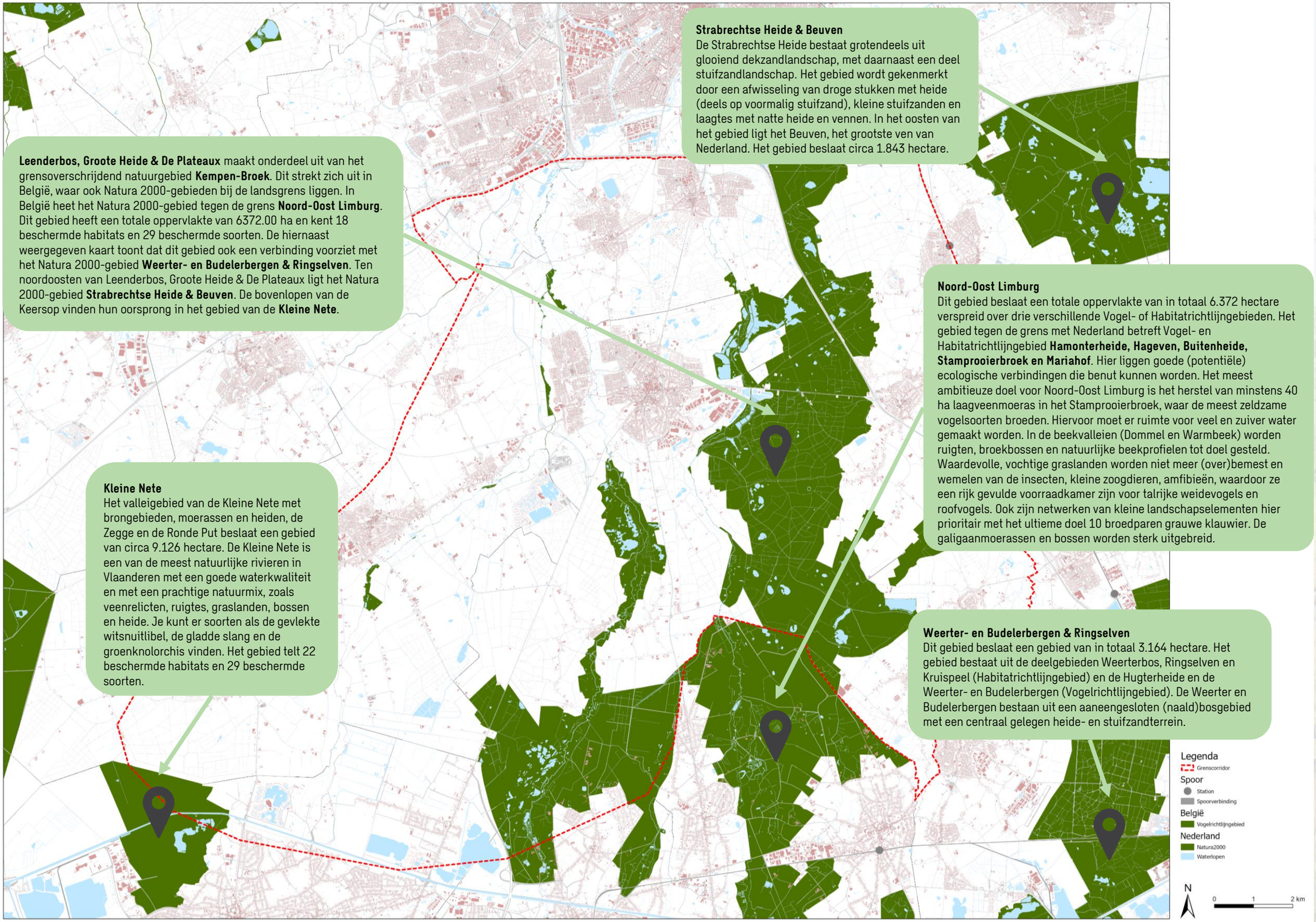
Habitattypen	Oppervlakte[1]	Kwaliteit[2]	Kernopgave[3]
H2310 Stuifzandheiden met struikhei	>	>	6,08
H2330 Zandverstuivingen	>	>	6,08
H3130 Zwakgebufferde vennen	>	>	6,02, wateropgave
H3140 Kranswierwateren	=	=	/
H3160 Zure vennen	>	>	6,03, wateropgave
H3260A Beken en rivieren met waterplanten	>	>	5,01, wateropgave
H4010A Vochtige heiden (hogere zandgronden)	>	>	/
H4030 Droge heiden	>	>	6,08
H6510A Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver)	>	>	/
H7110B Actieve hoogvenen (heideveentjes)	=	>	/
H7140A Overgangs- en trilvenen (trilvenen)	=	=	/
H7150 Pioniervegetaties met snavelbiezen	=	=	/
H7210 Galigaanmoerassen	=	=	/
H9190 Oude eikenbossen	=	=	/
H91D0 Hoogveenbossen	>	>	/
H91E0C Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	>	>	/

Habitatrichtlijnsoorten		Populatie	Omvang leefgebied	Kwaliteit leefgebied	Kernopgave
H1042	Gevlekte witsnuitlibel	>	>	>	6,02, wateropgave
H1096	Beekprik	=	=	=	/
H1134	Bittervoorn	=	=	=	/
H1149	Kleine modderkruiper	=	=	=	/
H1166	Kamsalamander	=	=	=	/
H1831	Drijvende waterweegbree	>	>	>	5,01, wateropgave

Broedvogels		Aantal broedparen	Omvang leefgebied	Kwaliteit leefgebied	Kernopgave
A224	Nachtzwaluw	30	=	=	6,08
A246	Boomleeuwerik	55	=	=	/
A276	Roodborsttapuit	60	=	=	/

[1] Instandhoudingsdoel voor oppervlakte habitattype in het gebied (= behoud; > uitbreiding)
[2] Instandhoudingsdoel voor kwaliteit van het habitattype in het gebied (= behoud; > verbetering)
[3] Zie Natura 2000.nl/legendakernopgaven voor een overzicht van de kernopgaven per habitattype
Bron: Doelstellingen Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux (te bereiken via natura2000.nl)

Aangrenzende Natura 2000-gebieden

Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux maakt onderdeel uit van het grensoverschrijdend natuurgebied **Kempen-Broek**. Dit strekt zich uit in België, waar ook Natura 2000-gebieden bij de landsgrens liggen. In België heet het Natura 2000-gebied tegen de grens **Noord-Oost Limburg**. Dit gebied heeft een totale oppervlakte van 6372.00 ha en kent 18 beschermde habitats en 29 beschermde soorten. De hiernaast weergegeven kaart toont dat dit gebied ook een verbinding voorziet met het Natura 2000-gebied **Weerter- en Budelerbergen & Ringselven**. Ten noordoosten van Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux ligt het Natura 2000-gebied **Strabrechtse Heide & Beuven**. De bovenlopen van de Keersop vinden hun oorsprong in het gebied van de **Kleine Nete**.

Strabrechtse Heide & Beuven
De Strabrechtse Heide bestaat grotendeels uit glooiend dekzandlandschap, met daarnaast een deel stuifzandlandschap. Het gebied wordt gekenmerkt door een afwisseling van droge stukken met heide (deels op voormalig stuifzand), kleine stuifzanden en laagtes met natte heide en vennen. In het oosten van het gebied ligt het Beuven, het grootste ven van Nederland. Het gebied beslaat circa 1.843 hectare.

Noord-Oost Limburg
Dit gebied beslaat een totale oppervlakte van in totaal 6.372 hectare verspreid over drie verschillende Vogel- of Habitatrichtlijngebieden. Het gebied tegen de grens met Nederland betreft Vogel- en Habitatrichtlijngebied **Hamonterheide, Hageven, Buitenheide, Stamprooierbroek en Mariahof**. Hier liggen goede (potentiële) ecologische verbindingen die benut kunnen worden. Het meest ambitieuze doel voor Noord-Oost Limburg is het herstel van minstens 40 ha laagveenmoeras in het Stamprooierbroek, waar de meest zeldzame vogelsoorten broeden. Hiervoor moet er ruimte voor veel en zuiver water gemaakt worden. In de beekvalleien (Dommel en Warmbeek) worden ruigten, broekbossen en natuurlijke beekprofielen tot doel gesteld. Waardevolle, vochtige graslanden worden niet meer (over)bemest en wemelen van de insecten, kleine zoogdieren, amfibieën, waardoor ze een rijk gevulde voorraadkamer zijn voor talrijke weidevogels en roofvogels. Ook zijn netwerken van kleine landschapselementen hier prioritair met het ultieme doel 10 broedparen grauwe klauwier. De galigaanmoerassen en bossen worden sterk uitgebreid.

Kleine Nete
Het valleigebied van de Kleine Nete met brongebieden, moerassen en heiden, de Zegge en de Ronde Put beslaat een gebied van circa 9.126 hectare. De Kleine Nete is een van de meest natuurlijke rivieren in Vlaanderen met een goede waterkwaliteit en met een prachtige natuurmix, zoals veenrelicten, ruigtes, graslanden, bossen en heide. Je kunt er soorten als de gevlekte witsnuitlibel, de gladde slang en de groenknolorchis vinden. Het gebied telt 22 beschermde habitats en 29 beschermde soorten.

Weerter- en Budelerbergen & Ringselven
Dit gebied beslaat een gebied van in totaal 3.164 hectare. Het gebied bestaat uit de deelgebieden Weerterbos, Ringselven en Kruispeel (Habitatrichtlijngebied) en de Hugterheide en de Weerter- en Budelerbergen (Vogelrichtlijngebied). De Weerter en Budelerbergen bestaan uit een aaneengesloten (naald)bosgebied met een centraal gelegen heide- en stuifzandterrein.

Belangrijkste ontwikkelingen tot nu toe voor het Natura 2000-gebied

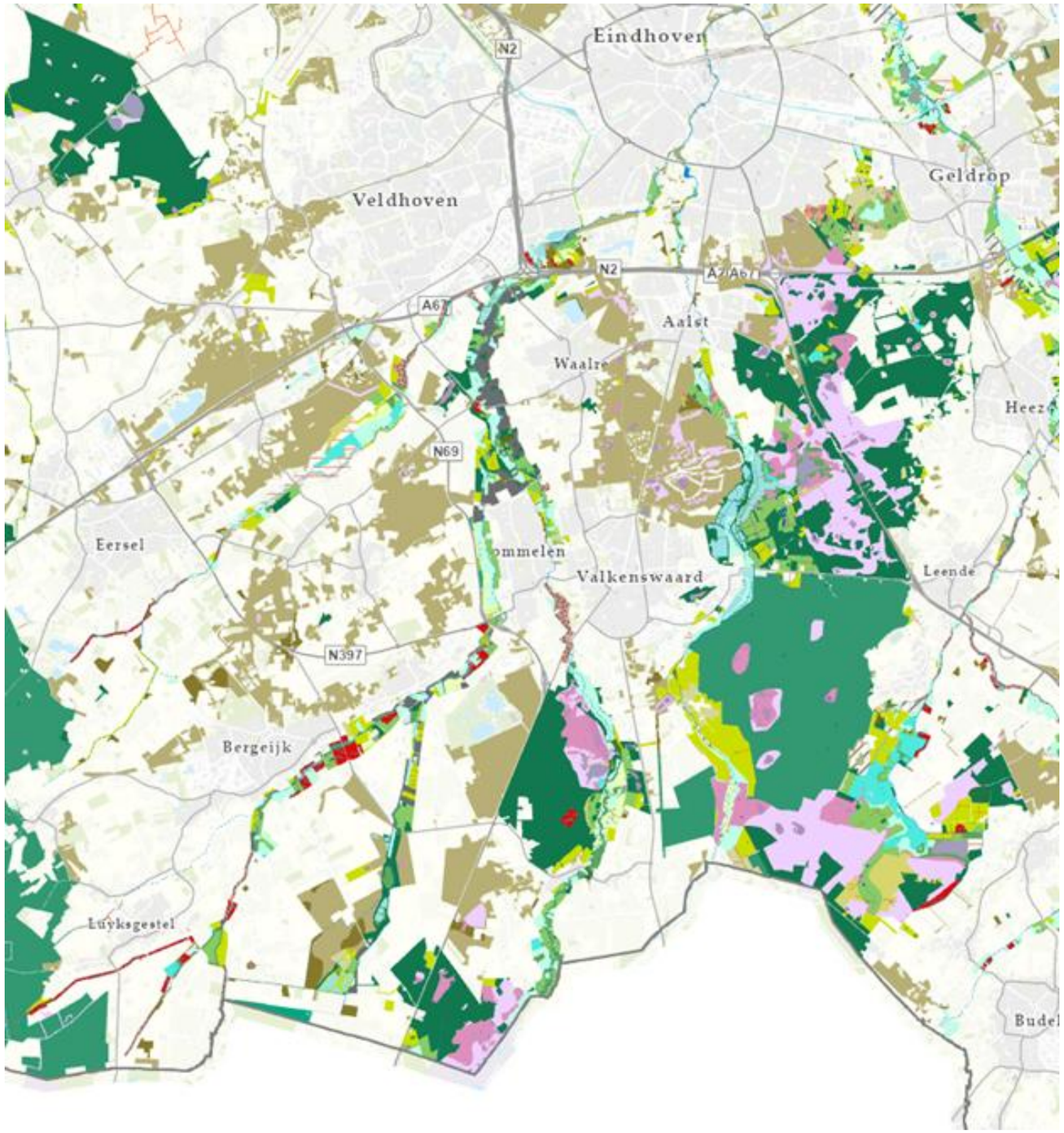
Aanwijzing en wijzigingsbesluiten
De soorten en habitattypen van het Natura 2000-gebied zijn opgenomen in het 'aanwijzingsbesluit voor het Natura 2000-gebied Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux van de Staatssecretaris van het ministerie van Economische Zaken van 4 juli 2013', (PDN/2013-136; Stcrt. 2013,19978). Er zijn twee wijzigingsbesluiten waarbij soorten/habitatten zijn toegevoegd en weggestreept. In het wijzigingsbesluit van 28 mei 2015 is het volgende habitattype verwijderd: "H5130 Juniperus communis-formaties in heide of kalkgrasland" en de volgende habitattypen toegevoegd: "H3140 Kalkhoudende oligo-mesotrofe wateren met benthische Chara spp. vegetaties" (Verkorte naam: Kranswierwateren); "H7140 Overgangs- en trilveen"; en "H9190 Oude zuurminnende eikenbossen op zandvlakten met Quercus robur". In het wijzigingsbesluit van 2022 is toegevoegd: "H1149 Kleine modderkruiper (Cobitis taenia)"

Gezette stappen in de afgelopen 10 jaar
- **Beheerplan:** Voor Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux is in april 2018 het beheerplan vastgesteld. De hierin voorgestelde maatregelen dragen bij aan de goede staat van instandhouding van de habitats. Het Beheerplan is in juni 2021 gewijzigd voor het beheer van beken (van functioneel naar gericht op het in stand houden van Natura 2000-doelsoorten en habitattypen) en de looptijd is in 2024 met zes jaar verlengd. In paragraaf 5.9 van het beheerplan worden de maatregelen beschreven ter voorkoming van verslechtering, behoud/verbetering van kwaliteit en/of uitbreiden oppervlak voor de verschillende planperioden. In 2022/2023 is een nieuw beheerplan voorzien. Enkele belangrijke maatregelen zijn het kleinschalig baggeren van vennen, plaggen van vergraste delen en het vergroten van de kwelflux in het dal van Dommel, Strijper Aa, Keersop en Tongelreep door onder andere beekherstel, demping van greppels en sloten, en bosomvorming.
- **Gebiedsanalyse 2017:** Op 15 december 2017 heeft provincie Noord-Brabant de gebiedsanalyse Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux (136) vastgesteld. De gebiedsanalyse richt zich op stikstofgevoelige soorten en habitats uit het Natura 2000-aanwijzingsbesluit (2013) en is opgesteld in het kader van de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS), dat inmiddels niet meer bestaat. In de gebiedsanalyse is een maatregelenkaart opgenomen met daarop maatregelen voor onder meer exoten, stikstof, bodemverbetering, beplanting en grondwater (zie bijlage 2 van de gebiedsanalyse).
- **Natuurdoelanalyse Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux 2023:** De natuurdoelanalyse voor Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux, van februari 2023 (Antea) beschrijft de huidige situatie en trends, verslechteringen en bevat zowel bestaande als aanvullende maatregelen om de instandhouding te verbeteren. De huidige staat is nog altijd ontoereikend onder andere als gevolg van een lage grondwaterstand, stikstofdepositie en slechte (grond-)waterkwaliteit. De ecologische autoriteit heeft aanvullend een advies geschreven op deze natuurdoelanalyse.
- **Notitie maatregelen en onderzoeken Natuurdoelanalyse 2025**: De notitie zet de prioritaire onderzoeken en maatregelen (binnen en buiten het Natura 2000-gebied Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux) bij elkaar en creëert zo overzicht om de voortgang te kunnen bewaken richting het behalen van de gestelde natuurdoelen. Zo wordt ook duidelijk gemaakt in hoeverre de doelen al zijn uitgevoerd, welke knelpunten er nog spelen en welke aanvullende onderzoeken en maatregelen nog nodig zijn om de doelen te bereiken.

Voortgang uitvoering Natura 2000-maatregelen
De Natuurdoelanalyse uit 2023 concludeert dat de instandhouding van alle habitats onder druk staat en dat verslechtering niet is uitgesloten. De oorzaak daarvan verschilt per habitat. De volgende knelpunten worden benoemd in de NDA: verdroging, te grote stikstofdepositie met als gevolg eutrofiëring en verzuring, slechte waterkwaliteit, versnippering en gebrek aan verbindingen met andere gebieden, exoten en lokaal te veel recreatie. Knelpunten zijn moeilijk op te lossen met het huidige beheer, omdat deze zich met name bevinden buiten het beschermde natuurgebieden. Er worden enkele maatregelen aangedragen om deze knelpunten aan te pakken, namelijk:
- Optimalisatie van hydrologische systemen;
- Vergroten areaal en connectiviteit;
- Vergroten dynamiek en diversiteit;
- Verminderen input nutriënten en chemische stoffen en herstel van schade;
- Herstel van biotische kwaliteit en
- Aanpak exoten.

In de notitie van februari 2025 stelt de provincie dat ondanks positieve gevolgen van eerder genomen maatregelen verdere optimalisatie van hydrologische systemen en vermindering van stikstof nodig zijn om natuurinrichtingsdoelen richting 2030 te behalen.

Ambities in Natuurnetwerk Brabant

Ambitietypen NNB
Het Natuurbeheerplan (NBP) is een beleidskader voor het provinciale natuurbeleid. In het NBP begrenzen en beschrijven provincies de gebieden waar beheerders subsidie kunnen krijgen voor het beheer en de ontwikkeling van natuur, agrarische natuur en landschapselementen.

De begrenzing is aangeduid op twee kaarten, de beheertypenkaart en de ambitiekaart. Op de beheertypenkaart staat de actuele natuursituatie voor het (agrarisch) natuurbeheer. Op de ambitiekaart staat de ambitie van de provincies voor de (agrarische) natuur.

De kaart is in 2025 aangepast. De hier weergegeven figuur toont een uitsnede van de ambitiekaart. Hierop staan de ambitietypen die de provincie heeft aangewezen in en rond Grenscorridor.

Daarnaast is er sprake van secundaire opgaven op het gebied van nieuw bos en revitalisering van bestaand bos, groenblauwe dooradering (GBDA) en koolstofvastlegging in landbouwbodems.

Klik hier voor de begroting van provincie Noord-Brabant voor aanleg en herstel van landschapselementen

Ambitietypen

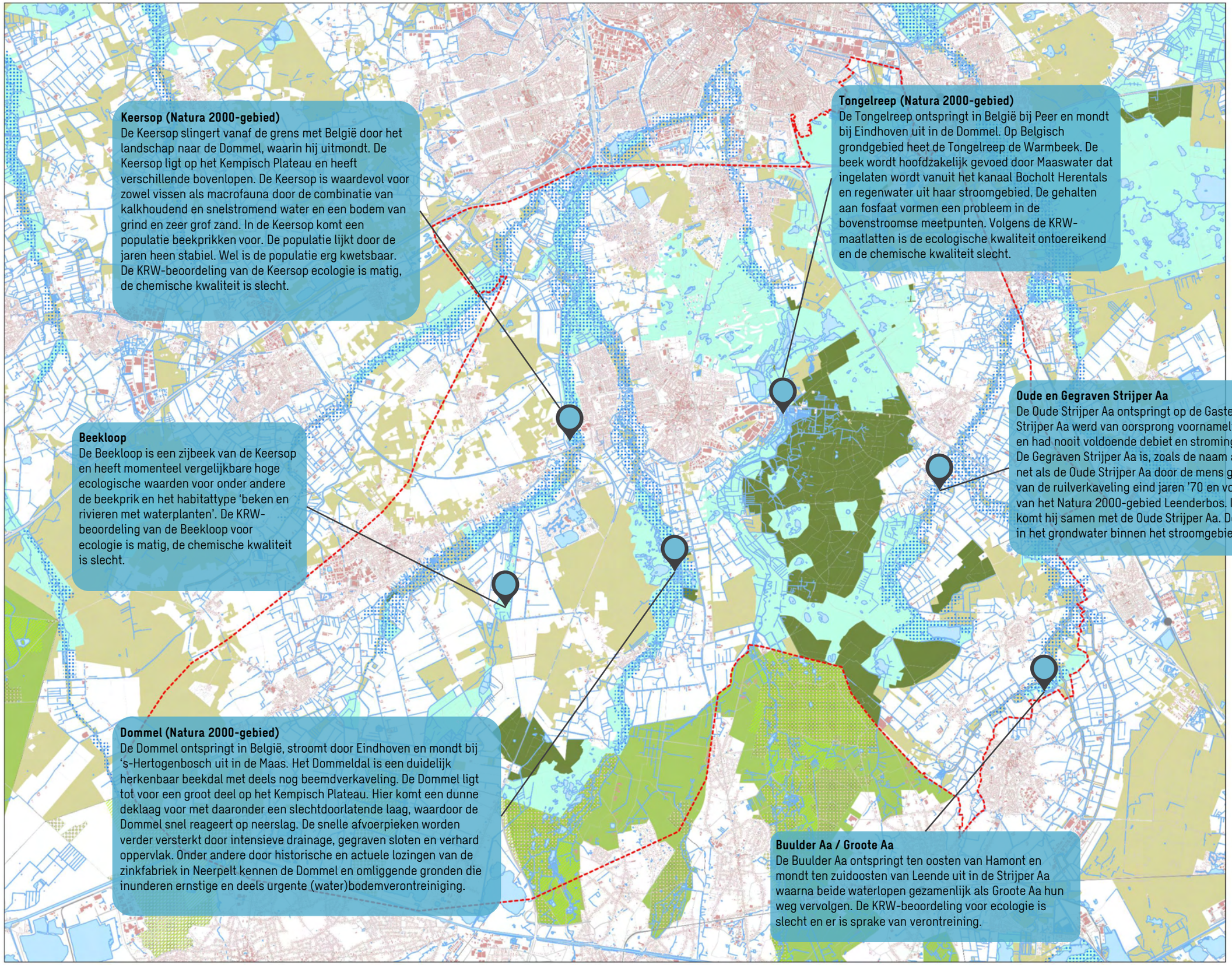
- N10.02 Vochtig hooiland
- N11.01 Droog schraalgrasland
- N12.01 Bloemdijk
- N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland
- N12.03 Glanshaverhooiland
- N12.04 Zilt- en overstromingsgrasland
- N12.05 Kruiden- of faunarijke akker
- N12.06 Ruigteveld
- N13.01 Vochtig weidevogelgrasland
- N13.02 Wintergastenweide
- N14.01 Rivier- en beekbegeleidend bos
- N14.02 Hoog- en laagveenbos
- N14.03 Haagbeuken- en essenbos
- N15.02 Dennen-, eiken- en beukenbos
- N16.03 Droog bos met productie
- N16.04 Vochtig bos met productie
- N17.02 Droog hakhout
- N17.03 Park- of stinzenbos
- N17.04 Eendenkooi
- N17.05 Wilgengriend
- N17.06 Vochtig en hellinghakhout
- N01.02 Duin- en kwelderlandschap
- N01.03 Rivier- en moeraslandschap
- N01.04 Zand- en kalklandschap
- N02.01 Rivier
- N03.01 Beek en Bron
- N04.01 Kranswierwater
- N04.02 Zoete Plas
- N04.04 Afgesloten zeearm
- N05.02 Gemaaid rietland
- N05.03 Veenmoeras
- N05.04 Dynamisch moeras
- N06.01 Veenmosrietland en moerasheid
- N06.02 Trilveen
- N06.03 Hoogveen
- N06.04 Vochtige heide
- N06.05 Zwakgebufferd ven
- N06.06 Zuur ven en hoogveenven
- N07.01 Droge heide
- N07.02 Zandverstuiving
- N08.03 Vochtige duinvallei
- N10.01 Nat schraalland

Zoekgebieden

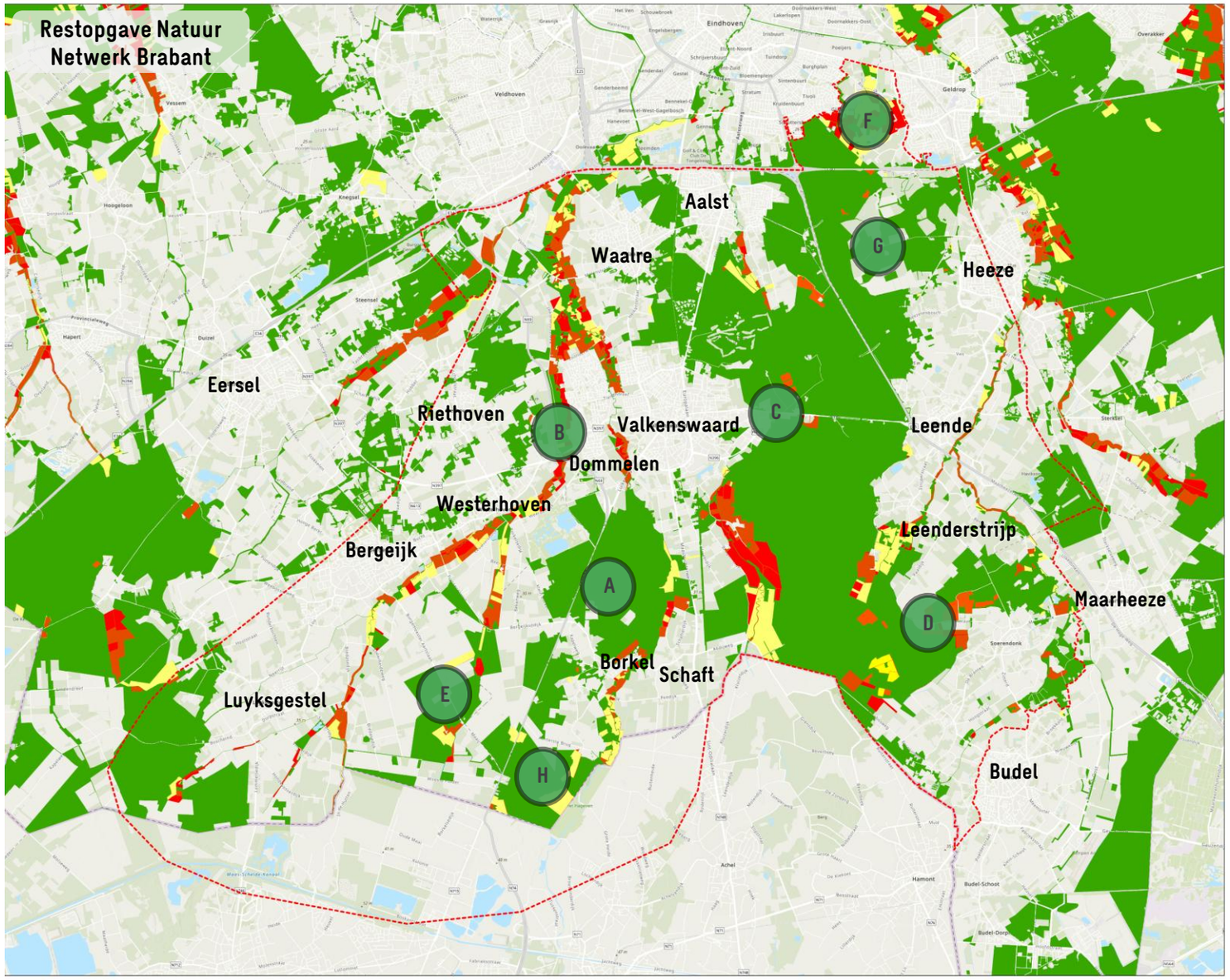
- N00.01 Zoekgebied 1 Algemeen Geen CHW
- N00.01 Zoekgebied 2 Algemeen Hoge CHW
- N00.01 Zoekgebied 3 Algemeen Zeer Hoge CHW
- N00.01 Zoekgebied 4 Beekbegeleidende natuur
- N00.01 Zoekgebied 5 Boven Dommel
- N00.01 Zoekgebied 6 de Mortelen, de Scheeken, St. Annabos (wijst)
- N00.01 Zoekgebied 7 Helvoirts Broek, Pompveld
- N00.01 Zoekgebied 8 de Brand
- N00.01 Zoekgebied 9 Westelijke Langstraat
- N00.01 Zoekgebied 10 Algemeen

Zoekgebieden agrarisch natuurbeheer en zoekgebied water
Bij het agrarisch natuur- en landschapsbeheer wordt ook gewerkt met zoekgebieden agrarisch natuurbeheer en zoekgebied water. Dit zijn begrensde zoekgebieden waarbinnen subsidie voor agrarisch natuurbeheer voor een van de vier agrarische leefgebieden en de categorie water kan worden aangevraagd. De agrarische leefgebieden worden ook wel aangeduid als agrarische natuurtypen. De 3 agrarische leefgebieden zijn de typen A11, A12 en A15 van de Index Natuur en Landschap. De categorie water bestaat uit het type W01.

Kaart Waterlopen

Overzicht lopende natuur- en waterprojecten en realisatie

Bestaande natuur/Bestaande ecol.verb.zone
Nog in te richten/te verwerven
Verwerving en inrichting loopt/gereed

Het provinciaal natuurbeheerplan beschrijft per (deel)gebied welke natuur- en landschapsdoelen nagestreefd worden. Het gaat daarbij om bestaande natuurgebieden, gebieden waar nieuwe natuur aangelegd wordt, landbouwgebieden worden ingericht en beheerd volgens agrarisch natuurbeheer en de Natura 2000-gebieden. Ook in Grenscorridor lopen natuurprojecten die getrokken worden door organisaties als Staatsbosbeheer, Waterschap De Dommel, Brabants Landschap, Natuurmonumenten en gemeenten. Deze trekkers dienen over de voortgang te rapporteren aan provincie Noord-Brabant. Hieronder is per (deel)gebied aangegeven wat de stand van zaken is aangaande de realisatie van groene en blauwe opgaven. De trekkers van de opgaven staan in contact met het programmabureau van Grenscorridor ten behoeve van afstemming van onder andere de participatie. In de figuur is de restopgave voor Natuur Netwerk Brabant (NNB) weergegeven. De genoemde projecten zijn een aantal van de grotere lopende projecten. EVZ's liggen verspreid over het gebied en zijn daarom niet op deze kaart vermeld.

A

Dommeldal
Voor het Dommeldal, bestaande uit Dommeldal Noord, -Zuid, Elshouters - 't Heike en De Malpie, is een Uitvoeringsprogramma opgesteld met daarin groenblauwe doelen (N2000, NNB en Kaderrichtlijn Water (KRW)) voor het gebied. Per april 2021 is de restopgave bepaald voor verwerving (en inrichting) en het NNB. In totaal moet er nog 204 hectare worden verworven.

B

Keersop
De projecten rond de Keersop zijn grotendeels in uitvoering. Zo vinden momenteel werkzaamheden plaats aan de Keersopperbeemden en Kromhurken. Het gaat hier om de realisatie van circa 30 ha en 10 ha NNB. Voor elk van deze projecten gelden zowel groene (NNB, N2000) als blauwe (KRW) opgaven.

C

Tongelreep
Voor dit gebied geldt dat Fase 1 (Tongelreep-Noord) spoedig wordt afgerond. Fase 2 (Tongelreep-Zuid) is deels in uitvoering. Het convenant Beeklandschap gaat over de volledige loop van de Tongelreep/Warmbeek.

D

Oude en Gegraven Strijper Aa
Het beekherstel van de Oude Strijper Aa is uitgevoerd. Er is echter sprake van een restopgave: er moet nog circa 43 ha aan grond worden verworven. Voor de Gegraven Strijper Aa zijn er nog opgaven i.h.k.v. KRW voor de inrichting van de beek (o.a. beekherstel).

E

Bovenlopen Keersop/Beekloop
De projecten rond de bovenlopen van de Keersop moeten nog starten. Wel is er al een deelproject opgepakt. Het gaat hier om 7 hectare aan beekherstel van de Oude Weijer, ook wel Parelsnoer van Weijers genoemd. Natuurmonumenten herstelt de oude visvijvercomplexen zodat zeldzame vogels hier hun plek weer vinden. Daarnaast krijgt het gebied ook een functie als waterbuffer.

F

Natte Natuurparel Gijzenrooi
In het natuurgebied Gijzenrooische Zegge, tussen Eindhoven en Geldrop, wordt voormalige landbouwgrond omgevormd naar waardevolle natuur, in het kader van de realisatie van het NNB. Brabants Landschap heeft de percelen aangekocht en ontwikkelt ze tot natuurlijke graslanden en akkers (zie brabantslandschap.nl).

G

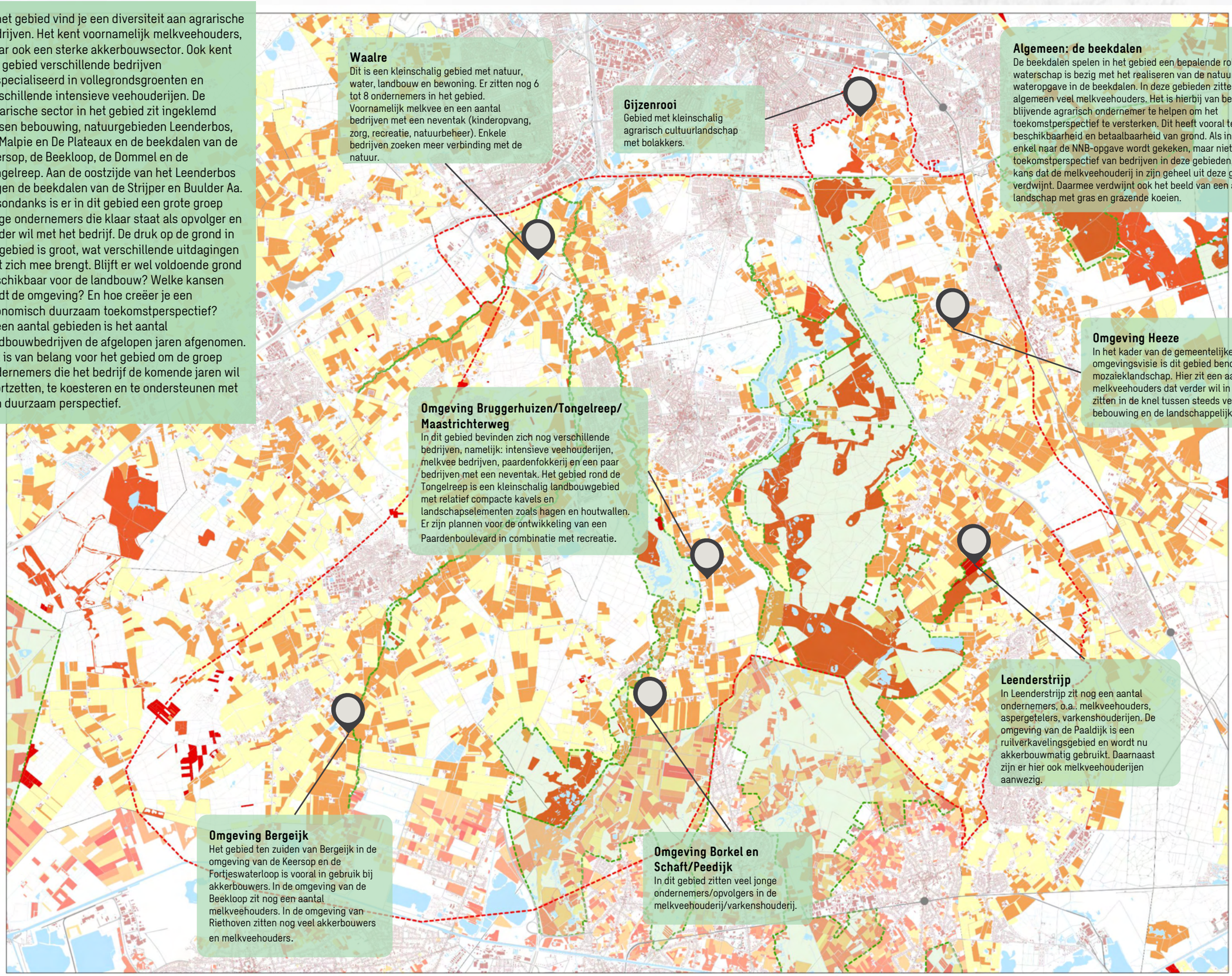
Drinkwaterlandschap Groote Heide
Brabant Water en Waterschap De Dommel hebben de handen ineengeslagen om het watersysteem op de Groote Heide in Leende te verbeteren. Het doel is om een toekomstbestendig en duurzaam watersysteem te creëren (zie brabantwater.nl).

H

De Plateaux
De Provincie Noord-Brabant, Natuurmonumenten en Coca-Cola werken samen aan een project om de verdroging van De Plateaux tegen te gaan. Dit doen ze door het herstel van een vervallen sluis en toevoerkanaal om de waterstroming te verbeteren (zie brabant.nl).

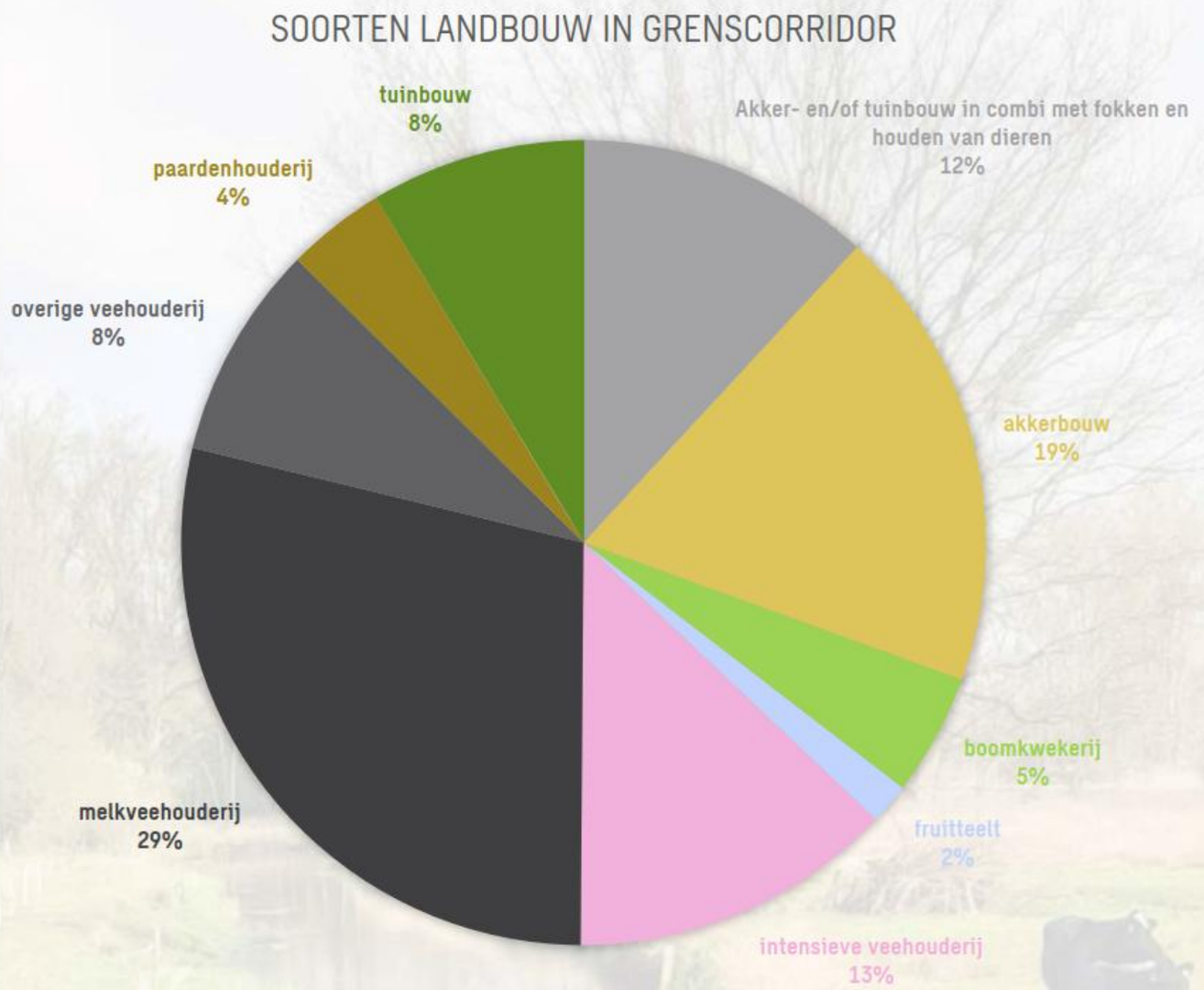
De landbouwstructuur binnen Grenscorridor

In het gebied vind je een diversiteit aan agrarische bedrijven. Het kent voornamelijk melkveehouders, maar ook een sterke akkerbouwsector. Ook kent het gebied verschillende bedrijven gespecialiseerd in vollegrondsgroenten en verschillende intensieve veehouderijen. De agrarische sector in het gebied zit ingeklemd tussen bebouwing, natuurgebieden Leenderbos, De Malpie en De Plateaux en de beekdalen van de Keersop, de Beekloop, de Dommel en de Tongelreep. Aan de oostzijde van het Leenderbos liggen de beekdalen van de Strijper en Buulder Aa. Desondanks is er in dit gebied een grote groep jonge ondernemers die klaar staat als opvolger en verder wil met het bedrijf. De druk op de grond in dit gebied is groot, wat verschillende uitdagingen met zich mee brengt. Blijft er wel voldoende grond beschikbaar voor de landbouw? Welke kansen biedt de omgeving? En hoe creëer je een economisch duurzaam toekomstperspectief?
In een aantal gebieden is het aantal landbouwbedrijven de afgelopen jaren afgenomen. Het is van belang voor het gebied om de groep ondernemers die het bedrijf de komende jaren wil voortzetten, te koesteren en te ondersteunen met een duurzaam perspectief.

Overzicht soorten landbouw

Binnen Grenscorridor zijn verschillende soorten landbouwbedrijven. In de grafiek hiernaast is te zien dat melkveehouderij (29%) de grootste categorie is binnen de landbouw binnen Grenscorridor. Daarna volgt de intensieve veehouderij (13%) en de akker- en of tuinbouw (12%). In de regio wordt veel grond uitgewisseld tussen melkveehouders en akkerbouwers om te zorgen voor een goede vruchtwisseling en teelt van voedergewassen voor de melkveehouderij.

Bijbehorende tabel bij figuur 'soorten landbouw in Grenscorridor (bron: Waterschap De Dommel)'

Aantal van categorie	Bergeijk	Cranendonck	Geldrop-Mierlo	Heeze-Leende	Valkenswaard	Waalre	Eindtotaal
akker- en/of tuinbouw in combi met het fokken en houden van dieren	19	10		14	7	1	51
akkerbouw	39	12	1	11	16	1	80
boomkwekerij	9	1		5	5	1	21
fruitteelt	2	3			2		7
intensieve veehouderij	24	11	2	13	6		56
melkveehouderij	54	11		27	23	8	123
overige veehouderij	16	8		6	1	6	37
paardenhouderij	2			5	4	6	17
tuinbouw	8	8		12	8	1	37
eindtotaal	173	64	3	93	72	24	429

Toekomstbestendige land- en tuinbouw

In het voorjaar van 2023 heeft ZLTO een enquête uitgezet om te achterhalen hoe ondernemers binnen de afdelingen Bergeijk en Groote Heide naar de toekomst kijken. De belangrijkste bevindingen uit de enquête worden hieronder weergegeven. Op basis van de uitkomsten is door ZLTO een visiedocument opgesteld met 10 speerpunten. Dit document is op te vragen via ZLTO of via het programmabureau van Grenscorridor.

Trends en ontwikkelingen

Uit de cijfers van het CBS valt op te maken dat er sprake is van een daling van het aantal bedrijven met rundvee, varkens en pluimvee in het gebied. Ook het aantal dieren neemt af. Na de rundveehouderij is de paardenhouderij in aantal bedrijven de grootste dierlijke sector in dit gebied.

Grondgebruik

In het gebied wordt een grote druk op landbouwgronden ervaren. Men ondervindt bovendien invloed van de ligging van het bedrijf ten opzichte van beken en natuurgebieden.

Ondernemers hebben over het algemeen meer last van droogteschade dan van natschade. Ondernemers zoeken de samenwerking op met het waterschap om water vast te houden en de waterkwaliteit op peil te houden.

Toekomstplannen en opvolging

De komende 10 jaar wil een groot deel van de ondernemers ondernemer blijven en een klein deel van de ondernemers zal de komende jaren (gedeeltelijk) stoppen. Ook zijn er wensen om het areaal cultuurgrond of bedrijfsgebouwen uit te breiden en te innoveren of de techniek verder te ontwikkelen. Een verbreding of omvorming van het bedrijf is ook in de enquête naar voren gekomen. Een groot deel van de ondernemers wil stappen zetten naar een natuurinclusieve landbouw.

Speerpunten voor een toekomstbestendige land- en tuinbouw gebiedsgerichte aanpak Grenscorridor

- Behoud huidig landbouwareaal voor regionale voedselvoorziening en een leefbaar buitengebied.
- Behoud van landbouwgrond op de agenda van Grenscorridor. De land- en tuinbouwsector in Valkenswaard, Waalre en Bergeijk heeft ca. 1.400 ha extra grond nodig voor toekomstbestendigheid.
- Vrijheid voor het kiezen van een eigen transitiepad per ondernemer, passend bij bedrijf/omgeving, met ruimte voor een eigen duurzaam verdienmodel.
- Maatwerk en faciliterend beleid. Dat betekend dat niet alles met rigide regels en procedures wordt benaderd, maar snelle innovatie mogelijk is.
- Benut en erken integrale oplossingen om tegelijkertijd te werken aan emissiereductie, verduurzaming en andere opgaven.
- Stel doelen centraal en benut praktijkkennis van boeren en waterbeheerders voor het vinden van oplossingen op de hoge koppen, de flanken en de beekdalen.
- Beloon en faciliteer inspanningen (financiële steun en vergunningen) zodat het nemen van maatregelen haalbaar is.
- Voorkom nieuwe beperkingen: nieuw groen langs beken moet ‘vrij groen’ blijven.
- Behoud van goede locaties voor melkvee- en intensieve veehouderij; kijk kritisch naar vrijkomende (opkoop)locaties voor evt. verplaatsing dicht bij natuur.
- Behoud latente vergunningsruimte en het mogelijk maken van bouwvlakvergroting t.b.v. dierenwelzijn, brandveiligheid en landschappelijke kwaliteit.
- Maximaal multifunctioneel ruimtegebruik in gebied met hoge gronddruk en intensief grondgebruik.
- Een gezamenlijke grondstrategie: behoud landbouwgrond, brede gebiedsdoelstellingen, instrumentarium om te helpen extensiveren, langjarige zekerheid bieden, faciliteren overstap natuur inclusieve of biologische landbouw, integraal kavelruilproces.
- Een proces dat gebaseerd is op vrijwilligheid en actieve betrokkenheid van ondernemers waar het om gaat.
- Een goede afstemming en integratie van lopende gebiedsprocessen.
- Verandering gaat in kleine stapjes. Erken dat en help ondernemers die kleine stappen willen zetten in de gewenste ontwikkelrichting.

Bron: *Speerpunten voor een toekomstbestendige land- en tuinbouw: Gebiedsgerichte aanpak grenscorridor, ZLTO.*

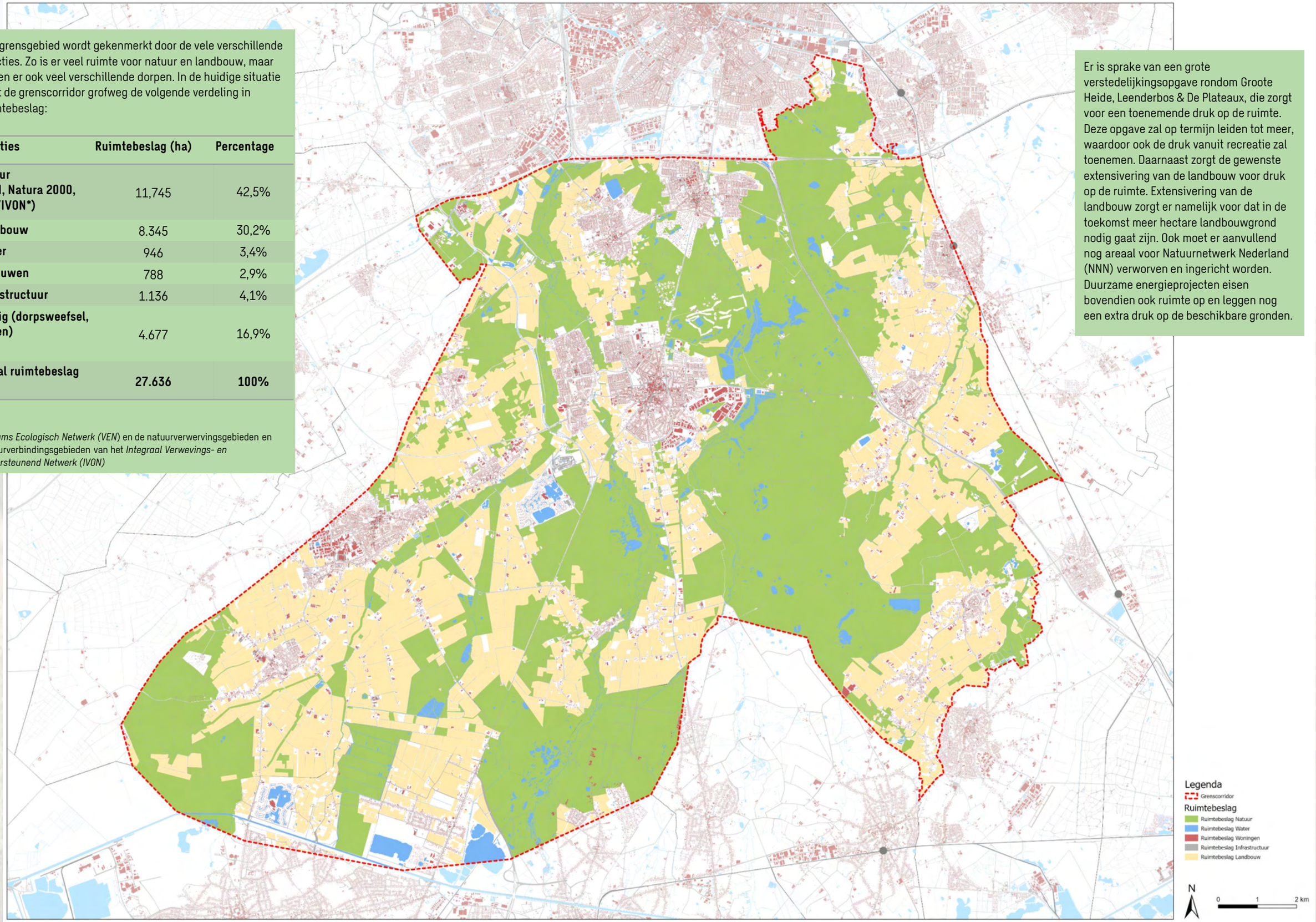
Ruimtegebruik

Het grensgebied wordt gekenmerkt door de vele verschillende functies. Zo is er veel ruimte voor natuur en landbouw, maar liggen er ook veel verschillende dorpen. In de huidige situatie kent de grenscorridor grofweg de volgende verdeling in ruimtebeslag:

Functies	Ruimtebeslag (ha)	Percentage
Natuur (NNN, Natura 2000, VEN/IVON*)	11,745	42,5%
Landbouw	8.345	30,2%
Water	946	3,4%
Gebouwen	788	2,9%
Infrastructuur	1.136	4,1%
Overig (dorpsweefsel, tuinen)	4.677	16,9%
Totaal ruimtebeslag	**27.636**	**100%**

**Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN)* en de natuurverwervingsgebieden en natuurverbindingsgebieden van het *Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk (IVON)*

Er is sprake van een grote verstedelijkingsopgave rondom Groote Heide, Leenderbos & De Plateaux, die zorgt voor een toenemende druk op de ruimte. Deze opgave zal op termijn leiden tot meer, waardoor ook de druk vanuit recreatie zal toenemen. Daarnaast zorgt de gewenste extensivering van de landbouw voor druk op de ruimte. Extensivering van de landbouw zorgt er namelijk voor dat in de toekomst meer hectare landbouwgrond nodig gaat zijn. Ook moet er aanvullend nog areaal voor Natuurnetwerk Nederland (NNN) verworven en ingericht worden. Duurzame energieprojecten eisen bovendien ook ruimte op en leggen nog een extra druk op de beschikbare gronden.

Natuur, water en landbouw – Wat moeten we voor elkaar krijgen?

Integrale aanpak
Om de gezamenlijke doelen in het gebied te bereiken is een integrale aanpak nodig van de opgaven. Agrarische structuurversterking zorgt voor versterking van de positie van agrarische bedrijven, maar is daarnaast ook nodig om rekening te houden met de principes water en bodem sturend en groenblauwe dooradering (GBDA). Ook natuurinclusieve landbouw kan hierin een rol spelen.

Natuur

Natura 2000 | Voor het Natura 2000-gebied Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux gelden er verschillende opgaven waar tot 2027 aan gewerkt moet worden conform de tweede beheerplanperiode. Voorbeelden hiervan zijn:

- Tegengaan daling grondwaterstand door het vasthouden van water, waterinfiltratie en vernatting. Natte Natuur Parels krijgen voorrang bij anti-verdrogingsmaatregelen omdat deze (natuur)gebieden sterk afhankelijk zijn van hoge grondwaterstanden of kwel;
- Verbeteren waterkwaliteit waterlopen;
- Verminderen stikstofdepositie beneden kritische depositiewaarde (KDW);
- Uitbreiden en in stand houden van habitattypen binnen Natura 2000-gebieden;
- Verbeteren en uitbreiden leefgebied doelsoorten;
- Tegengaan versnippering;
- Verminderen druk vanuit recreatie.

NNN | Om de doelstellingen voor een verbetering van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) te kunnen halen moeten er gronden verworven worden. Naast een kwantitatieve opgave is er ook sprake van een kwalitatieve opgave. Zo moeten de grondwaterstanden in het NNN afgestemd worden op de ambitietypen. Zie voor een overzicht van de ambitietypen pagina 12.

Om aan de doelen voor Natura 2000 en NNN te voldoen is er een lijst samengesteld met maatregelen in het kader van het Landelijk Programma Natuur waaraan de komende jaren gewerkt wordt (op aanvraag beschikbaar). Het betreft maatregelen rond:

- Hydrologie;
- Verbetering kwaliteit natuurgebieden;
- Overgangszones;
- Versnelling verwerving NNN en
- Overige verbetering van kwaliteit.

In het Beleidskader natuur 2023-2030 uit 2022 heeft de provincie haar doelen vastgesteld. Haar ambitie is een biodivers en natuurinclusief Brabant, met natuur overal en voor iedereen. De provincie streeft naar een krachtige en beschermde natuur met goede biodiversiteit die tegen een stootje kan (robuust). In de Uitvoeringsagenda natuur 2023-2027 van 2023 beschrijft de provincie hoe ze de doelen wil bereiken via een gebiedsgerichte aanpak, een flexibele uitvoeringsagenda en samen met omgevingspartijen.

In samenwerking met de Rijksoverheid is de provincie bezig met de Bossenstrategie en beleidsagenda 2030. Aangezien robuuste bosgebieden niet binnen 10 jaar volgroeid zijn wordt een doorkijk gegeven naar 2050. Het kabinet heeft de ambitie om in 2050 95% minder CO^2 uit te stoten. Compensatie door bomen is om dit te bereiken hard nodig. Het zou gaan om 270.000-380.000 hectare extra bosareaal in Nederland in 2050.

Water

KRW | Het doel van de KRW is dat uiterlijk in 2027 alle maatregelen zijn uitgevoerd om het water in Europa schoon en gezond te krijgen en te houden. De Kaderrichtlijn Water (KRW) schrijft voor dat stroomgebiedbeheerplannen worden opgesteld met de beschrijving van de watersystemen, doelen en maatregelen. De meest recente plannen hebben betrekking op de periode 2022 – 2027. De KRW-maatregelen voor de KRW-waterlichamen, waaronder ook de Dommel, Beekloop, Keersop, Tongelreep en Strijper Aa zijn opgenomen in het Waterbeheerprogramma 2022-2027 van Waterschap De Dommel:

- Vispasseerbaarheid vergroten;
- Verbeteren van de hydromorfologische condities van waterlichamen anders dan vergroten van de vispasseerbaarheid.

De waterkwaliteit moet aansluiten bij de classificering die elke stroom heeft:

- R4 (Permanente langzaam stromende bovenloop op zand): Keersop/Beekloop ;
- R5 (Langzaam stromende middenloop/benedenloop op zand): Dommel, Tongelreep

Watertransitie | In het waterbeheerprogramma zijn verschillende ambities opgenomen voor de korte (2027) en de lange (2050) termijn. De belangrijkste opgaven zijn: schoon water en voldoende water (beiden gevat in de KRW) en Droge voeten. De eerste stappen hiervoor worden gezet tot 2027. De doelstellingen per opgave voor 2027 zijn opgenomen in het magazine over de ambities en aanpak van Waterschap De Dommel. In 2026 start de ontwikkeling van het nieuwe waterbeheerprogramma (WBP-6) van Waterschap De Dommel.

De provincie en het waterschap werken daarnaast gezamenlijk aan water en natuur om te komen tot een klimaatrobuust Brabant in 2050. In de omgevingsvisie is het toekomstbeeld voor 2050 uitgebreid omschreven. Nadere regels zijn vastgelegd in de Omgevingsverordening Noord-Brabant.

Als uitwerking van de provinciale omgevingsvisie stelt de provincie in het Regionaal Water en Bodem programma 2022-2027 (klik hier) als doel een klimaatadaptief Brabant met veilig, schoon en voldoende water en een vitale bodem. Het programma verankert het principe ‘water en bodem sturend’.

Met de KRW-impuls Brabant: samen werken aan schoner en gezonder water - Brabant van maart 2025 zetten de provincie en de Brabantse waterschappen in op extra maatregelen om de waterkwaliteit in Brabant voor alle sectoren te verbeteren en onder meer de vernatting van Natura 2000-gebieden te versnellen en emissie van gewasbeschermingsmiddelen rond Natura 2000-gebieden te reduceren.

Landbouw

De belangrijkste opgave voor de landbouw is het creëren van een economisch duurzaam toekomstperspectief.

Landbouwtransitie | Op het erf komen alle vraagstukken samen, ondernemers zijn daarom op zoek naar integrale oplossingen. Ondernemers willen zelf hun eigen transitiepad kunnen kiezen dat past bij hun persoonlijke situatie, omgeving en bedrijf. Als de doelen helder zijn kunnen ondernemers op bedrijfsniveau kijken welke oplossing het beste past bij hun bedrijf en waar zij de beste resultaten mee kunnen behalen. Dit kan gaan over extensivering, het zetten van stappen naar natuurinclusief, maar ook innovatie en intensivering

Het Nationaal Strategisch Plan uit 2023 is de Nederlandse invulling van het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). Het GLB helpt boeren stappen te zetten naar toekomstbestendige landbouw.

Ondersteunen van ondernemers | Ten behoeve van de landbouwtransitie is het belangrijk om ondernemers te ondersteunen op verschillende vlakken:

- Agrarisch ondernemers ondersteunen om tot een totaaloplossing te komen passend bij de omgeving en de vraagstukken op het erf;
- Stoppende ondernemers helpen om goed te kunnen stoppen;
- Stoppende ondernemers motiveren om hun grond ten goede te laten komen van ondernemers die hun bedrijf willen voortzetten;
- Versterken van huiskavels, ondernemers helpen om te extensiveren dan wel te bewegen richting natuurinclusiviteit;
- Mogelijkheden bieden voor ondernemers om een rol te spelen in beheer van gronden in de beekdalen.;
- Een gevulde instrumentenkoffer met daarin onder andere:
  - Instrumenten om bedrijfsverplaatsing, agrarische structuurversterking mogelijk te maken en behoud van goede locaties voor agrarische bedrijven;
  - Instrumenten waarbij agrarische bedrijven groenblauwe diensten bedrijfseconomisch kunnen inpassen in hun bedrijfsvoering zodat zij een rol kunnen vervullen in beheer van het gebied;
  - Mogelijkheid voor langjarige pacht;
  - Grondstrategie.

Er is niet één alomvattend pad voor ondernemers om in transitie te gaan. Daarom draagt LTO op basis van de SER-verkenning 7 mogelijke paden aan waarin ook combinaties gemaakt kunnen worden (zie lto.nl).

Richting 2050 zijn voor de landbouw verschillende ambities geformuleerd. Zo moet de landbouw en het landgebruik in 2050 klimaatneutraal zijn, is sprake van circulaire voedselproducten, moet er volledige transparantie zijn in de voedselketen en is er respect voor leven (Beleidskader landbouw en voedsel 2030).

In de Uitvoeringsagenda landbouw voedsel 2024-2027 beschrijft de provincie hoe zij samen met partners de ambities realiseert.

In het Uitvoeringsplan biologische landbouw 2023 zijn de acties van de provincie opgenomen om bij te dragen aan de doelstelling van15% biologisch landbouwareaal in 2030.

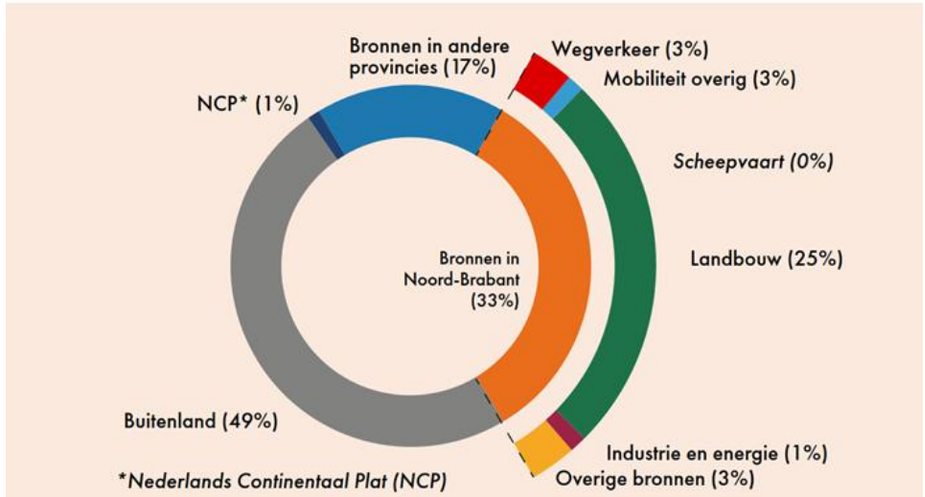
Stikstofdepositie en -problematiek

Nederland kent een hoge stikstoftoediening door kunstmest, dierlijke mest en veevoerimport. Dit veroorzaakt ammoniak (NH3) in de lucht en stikstofoxiden (NOx) door verkeer en industrie. De hoge stikstofdepositie in natuurgebieden maakt de bodem rijk aan voedingsstoffen, waardoor zeldzame planten op voedselarme grond verdwijnen. Dat leidt tot verlies van biodiversiteit (Brabants overzicht stikstofdata, 2022).

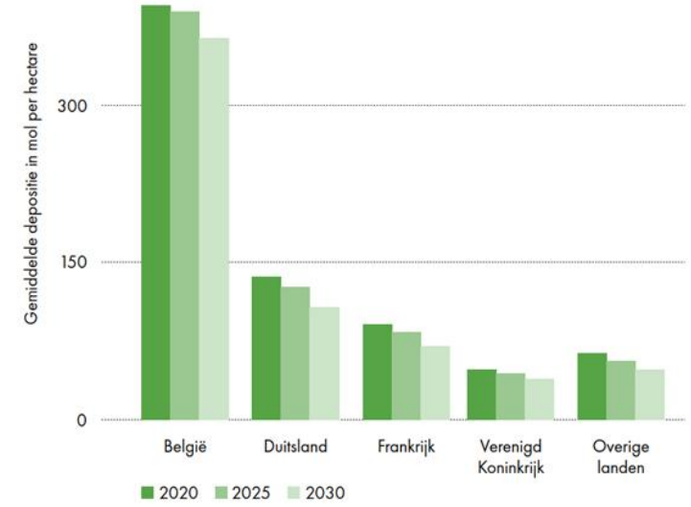
Stikstof spoelt, vooral in de vorm van nitraat, uit naar grondwater en oppervlaktewater. Het is van belang om integraal te denken en bij maatregelen niet enkel naar het effect op stikstofdepositie te kijken. Zo is reductie van ammoniakemissie het meest effectief voor de kritische depositiewaarden, maar leidt emissie van stikstofdioxide tot grotere gezondheidseffecten. In dit licht zijn reducties in alle sectoren dus van belang, niet enkel in de landbouw (WUR, 2022).

In de Omgevingswet zijn voor de Rijksoverheid resultaatverplichtende omgevingswaarden opgenomen. In 2025 moet 40% van het stikstofgevoelige areaal van Natura 2000-gebieden onder de Kritische Depositiewaarde (KDW) zijn gebracht. 50% van het stikstofgevoelige areaal van Natura 2000-gebieden moet in 2030 onder de KDW zijn en 74% in 2035. Het bereiken van deze doelen levert een belangrijke bijdrage aan het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn (VHR).

De Brabantse ontwikkelaanpak stikstof 2.0 2024-2027 (BOS 2.0, vastgesteld december 2024, klik hier) bouwt voort op de BOS uit 2019 en is een aanvulling op het landelijke stikstofbeleid. De BOS 2.0 richt zich op duurzame vergunningverlening en stikstofreductie met concrete maatregelen, samen met verschillende partners en het Rijk, om Brabant Open te houden en Natura 2000-gebieden te beschermen. Dit programma beoogt stikstofuitstoot fors terug te dringen in de sectoren landbouw, mobiliteit en industrie, en omvat samenwerkingen met aangrenzende provincies en Vlaanderen. Het stikstofdepositiedoel voor Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux in 2030 is 1036 mol/ha/jaar. In het nieuwe coalitieakkoord wordt er extra aandacht geschonken aan stikstof en landbouw. Hier moet echter nog beleid voor worden opgesteld.

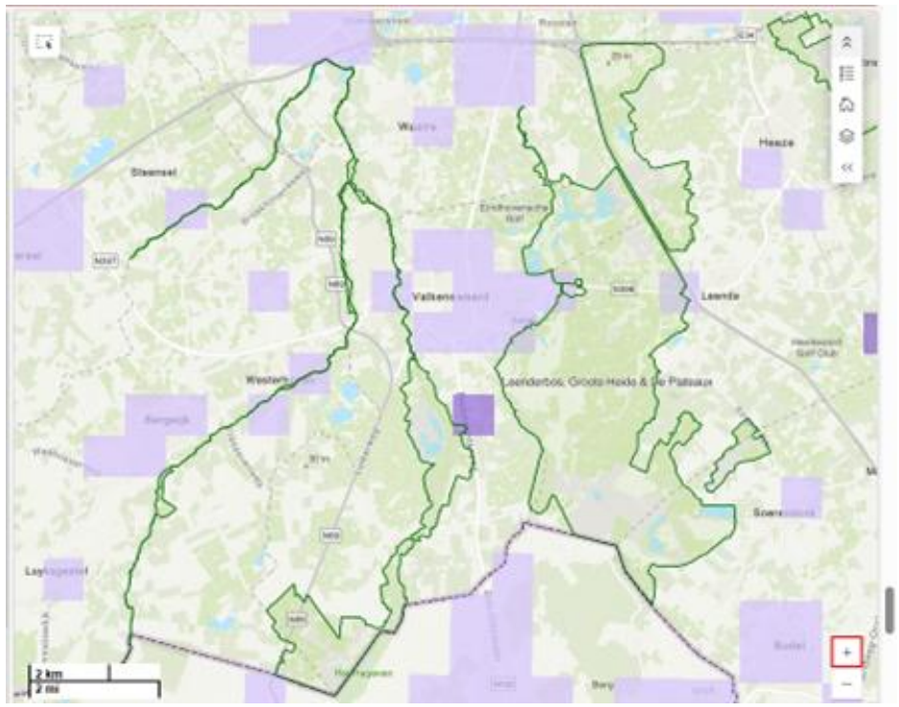

Herkomst stikstofdepositie op Brabantse Natura2000-gebieden(gemiddeld voor alle gebieden samen)
Bron: DASH-data RIVM 2022, bewerking KC

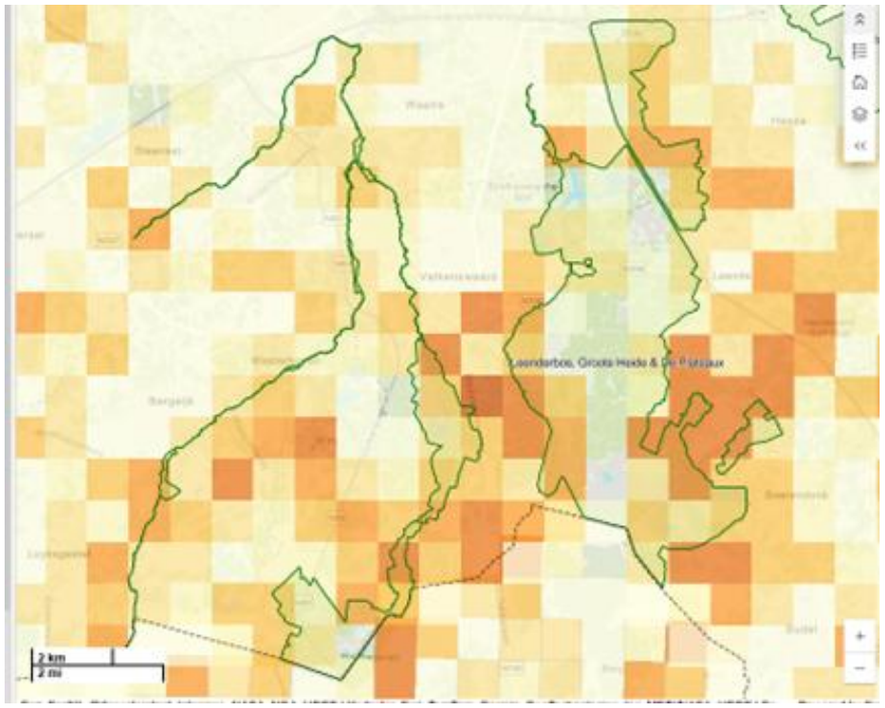

Figuur 7: Herkomst depositie in Noord-Brabant per land voor de jaren 2020, 2025 en 2030 (bron: Aerius Monitor 2023).

Herkomst stikstofdepositie op Brabantse Natura 2000-gebieden (BOS 2.0)—In de 17 stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden in Brabant wordt de Kritische Depositiewaarde overschreden. Op ruim 11.000 hectare, ongeveer 90% van het totaal aantal hectare stikstofgevoelige habitats en leefgebieden in deze 17 gebieden, is er een overschrijding (2022; Aerius Monitor 2024). De depositie uit het buitenland komt voornamelijk uit België.

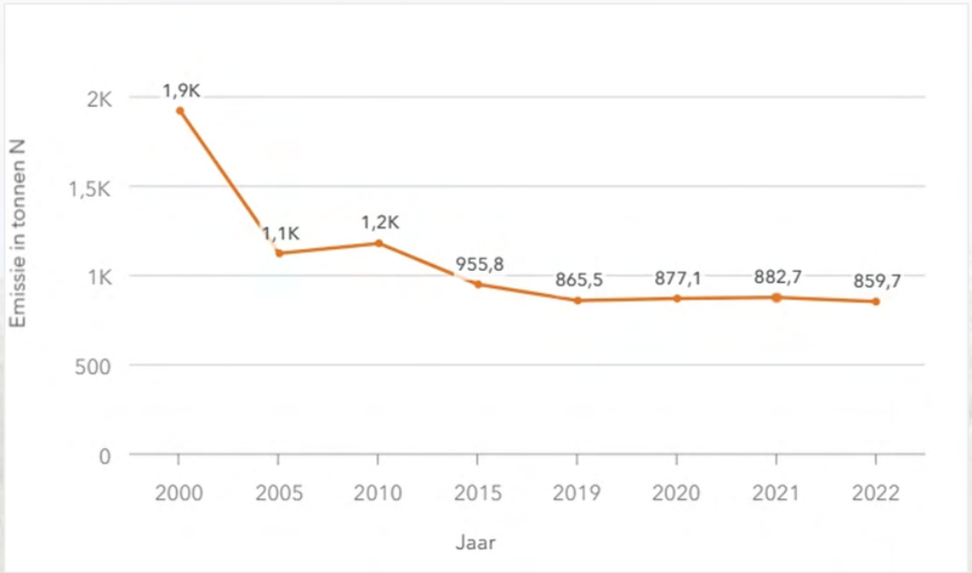
Stikstofdepositie a.g.v. industrie (m.u.v. agrarische sector) (bron: Brabants overzicht stikstofdata) – Hoe donkerder de kleur, hoe hoger de bijdrage op het Natura 2000-gebied.

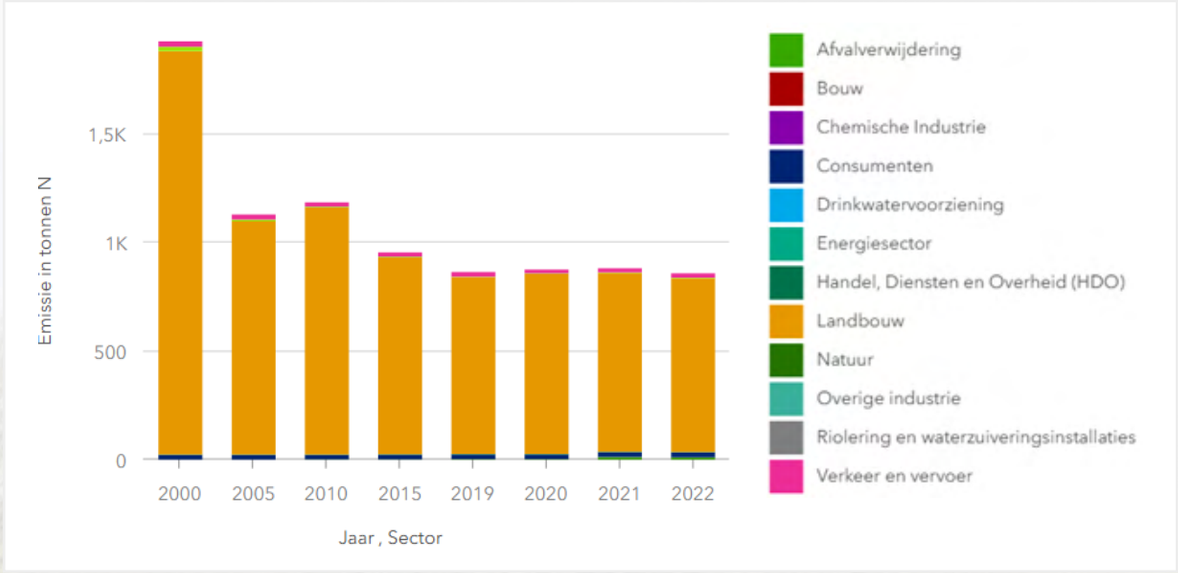
Stikstofdepositie a.g.v. veehouderijen (bron: Brabants overzicht stikstofdata) – Bijdrage van stallen en mestopslag op stikstofdepositie. Hoe donkerder de kleur, hoe hoger de bijdrage op het Natura 2000-gebied.

Stikstoftrends

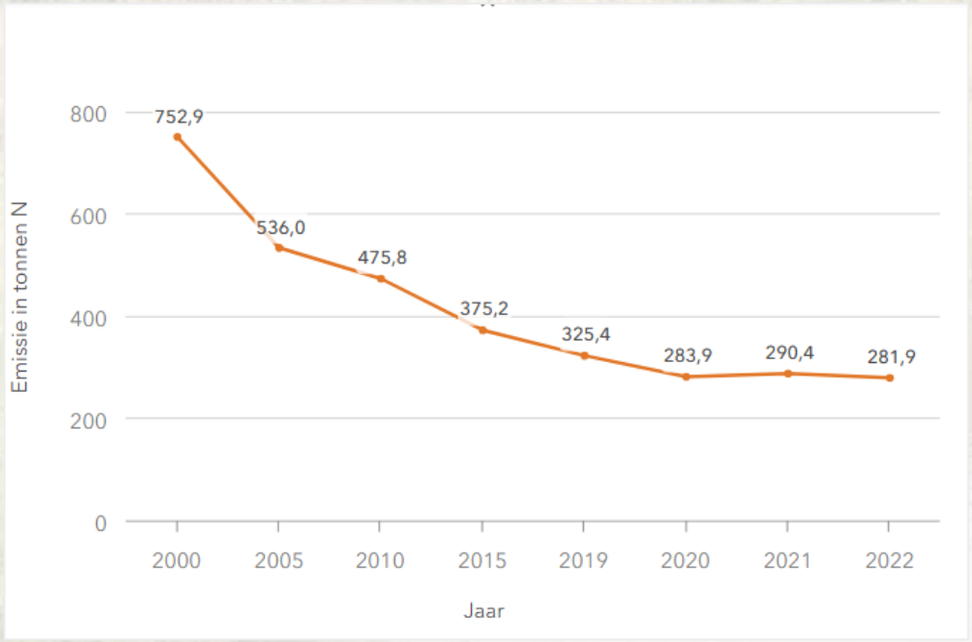
Sinds de jaren 2000 is er sprake van een sterke vermindering van uitstoot aan stikstofoxiden en ammoniak. Sinds 2019 blijft de uitstoot redelijk stabiel. De grootste uitstoot aan ammoniak is afkomstig uit de landbouwsector, de grootste uitstoot aan stikstofoxiden van verkeer en vervoer. De hieronder weergegeven figuren tonen de trends over de afgelopen jaren van de gemeenten Bergeijk, Valkenswaard, Waalre, Heeze-Leende en Cranendonck samen.

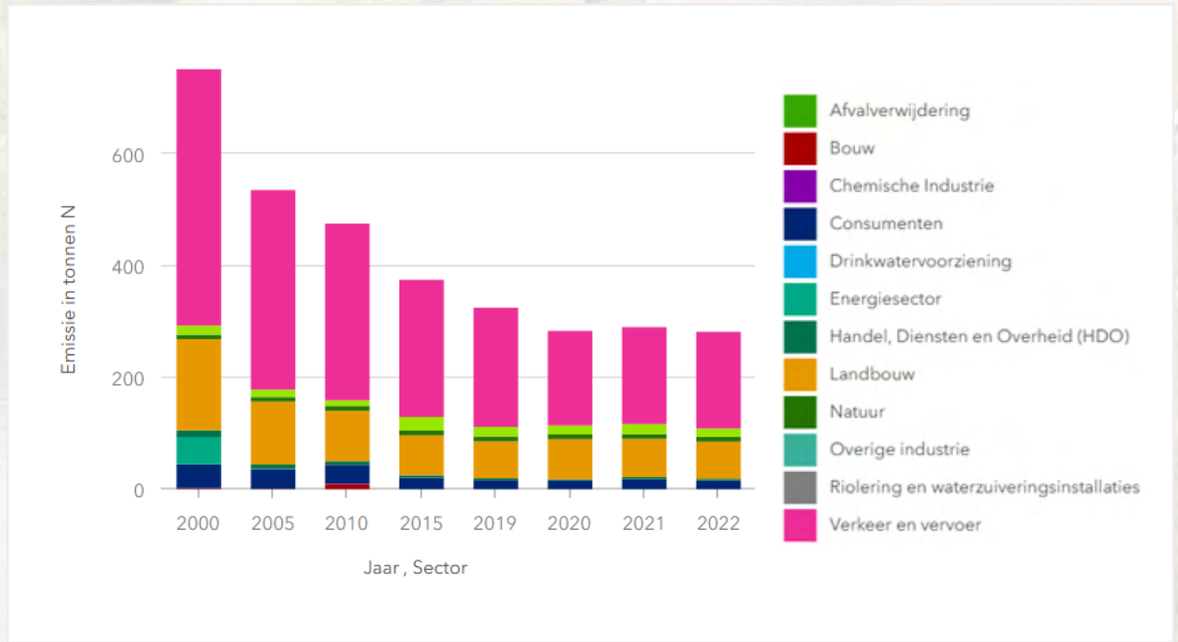
Emissie Ammoniak (2000-2022) in tonnen N (bron: Trends stikstofemissie Noord-Brabant 2000-2022 (ER 2024)

Emissie Ammoniak in tonnen N per jaar / doelgroep (bron: Trends stikstofemissie Noord-Brabant 2000-2022 (ER 2024)

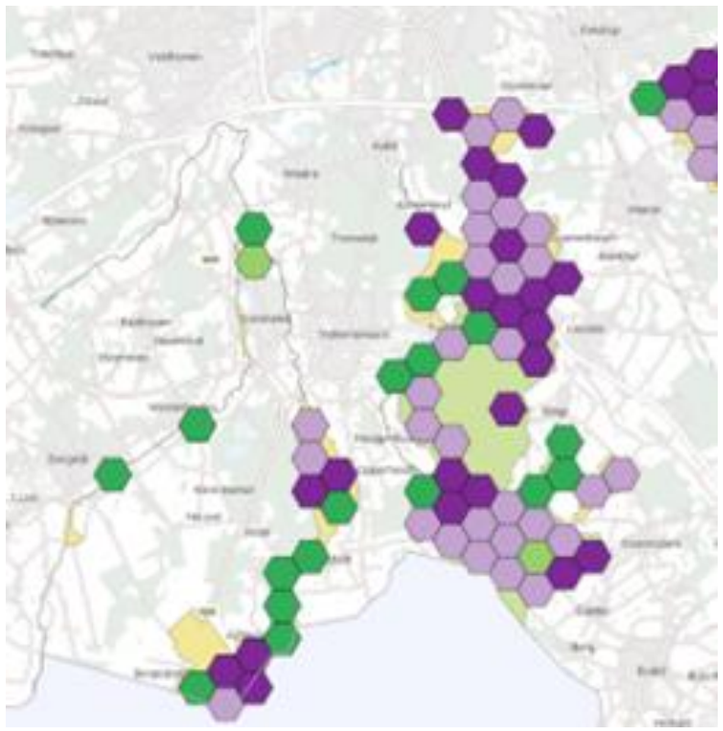

Emissie Stikstofoxiden (2000-2022) in tonnen N (bron: Trends stikstofemissie Noord-Brabant 2000-2022 (ER 2024)

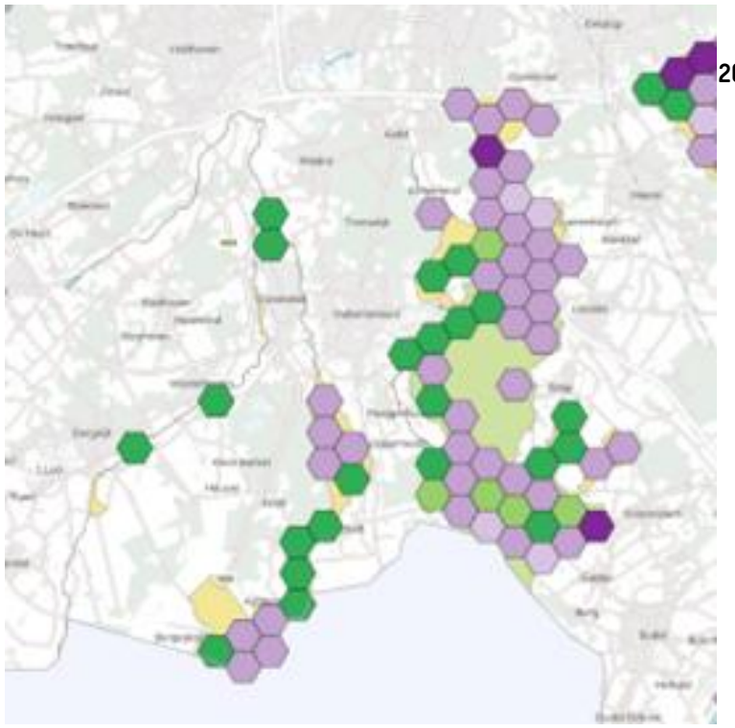

Emissie Stikstofoxiden in tonnen N per jaar / doelgroep (bron: Trends stikstofemissie Noord-Brabant 2000-2022 (ER 2024)

Stikstofdepositie in Natura 2000-gebied

2023

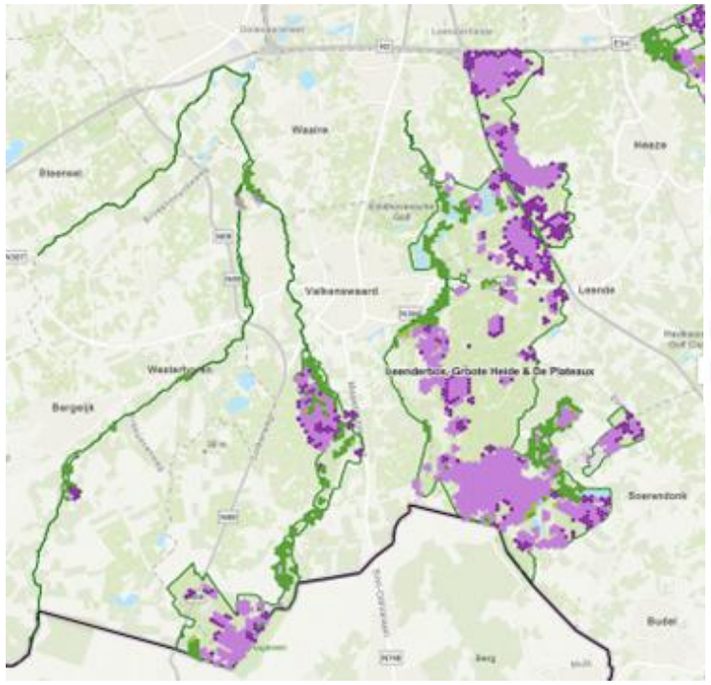

2035

Ontwikkeling stikstofdepositie (2023 – 2030) (bron: AERIUS monitor Ontwikkeling stikstofbelasting) - Bovenstaande kaarten tonen de stikstofdepositie per hectare voor 2023 (doorgerekend) en 2035. De oppervlakte gebied met geen overbelasting door stikstof neemt volgens prognose toe van 22,8% in 2023 naar 32,7 % in 2035

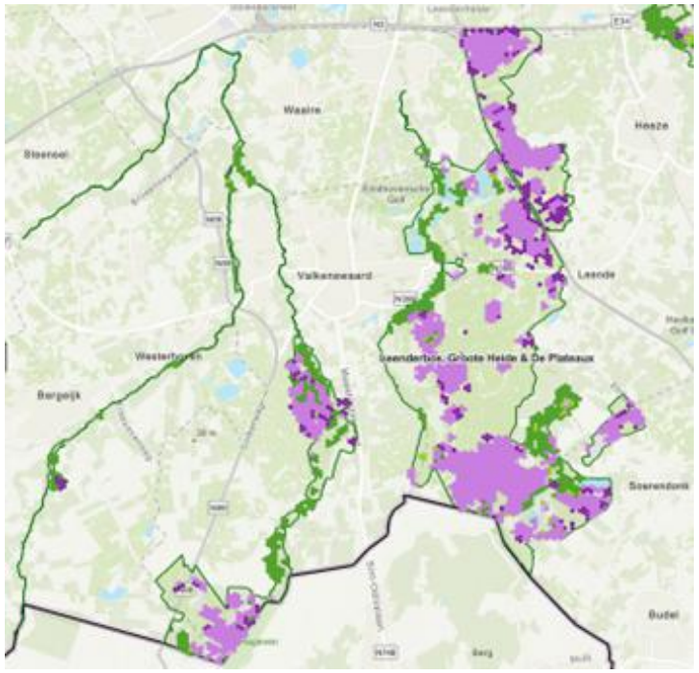
Stikstofgevoelige habitattypen en -soorten
Onderstaande tabel toont de oppervlakte van alle relevante stikstofgevoelige habitattypen die in het Natura 2000-gebied voorkomen. Daarbij zijn deze relevante habitattypen en leefgebieden gegroepeerd naar het niveau waarop doelstellingen worden vastgesteld. Deze doelstellingen, doelen voor oppervlakte en voor kwaliteit, zijn ook opgenomen in de tabel (bron:. AERIUS monitor Ontwikkeling stikstofbelasting)

Habitattype / leefgebied	Relevant ingetekend (ha)	Relevant gekarteerd (ha)	Doelstelling oppervlakte	Doelstelling kwaliteit
H2310 Stuifzandheiden met struikhei	110,09	101,03	Verbetering	Verbetering
H2330 Zandverstuivingen	64,58	60,54	Verbetering	Verbetering
H3130 Zwakgebufferde vennen	21,79	19,66	Verbetering	Verbetering
H3140 Kranswierwateren	< 1,00	< 1,00	Behoud	Behoud
H3160 Zure vennen	42,37	41,76	Verbetering	Verbetering
H4010A Vochtige heiden (hogere zandgronden)	76,18	58,26	Verbetering	Verbetering
H4030 Droge heiden	365,78	343,51	Verbetering	Verbetering
H6510A Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver)	9,23	9,23	Verbetering	Verbetering
H7110B Actieve hoogvenen (heideveentjes)	< 0,10	< 0,10	Behoud	Verbetering
H7140A Overgangs- en trilvenen (trilvenen)	< 1,00	< 1,00	Behoud	Behoud
H7150 Pioniervegetaties met snavelbiezen	42,37	22,87	Behoud	Behoud
H7210 Galigaanmoerassen	< 1,00	< 1,00	Behoud	Behoud
H9190 Oude eikenbossen	10,37	10,37	Behoud	Behoud
H91D0 Hoogveenbossen	30,32	29,90	Verbetering	Verbetering
H91E0C Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	117,25	117,06	Verbetering	Verbetering
H9999:136 Habitattype onbekend/onzeker KDW op basis meest kritische relevante type (H3130).	< 1,00	< 1,00	-	-
Lg09 Droog struisgrasland	79,91	79,91	-	-
Lg13 Bos van arme zandgronden	-	-	-	-

2020

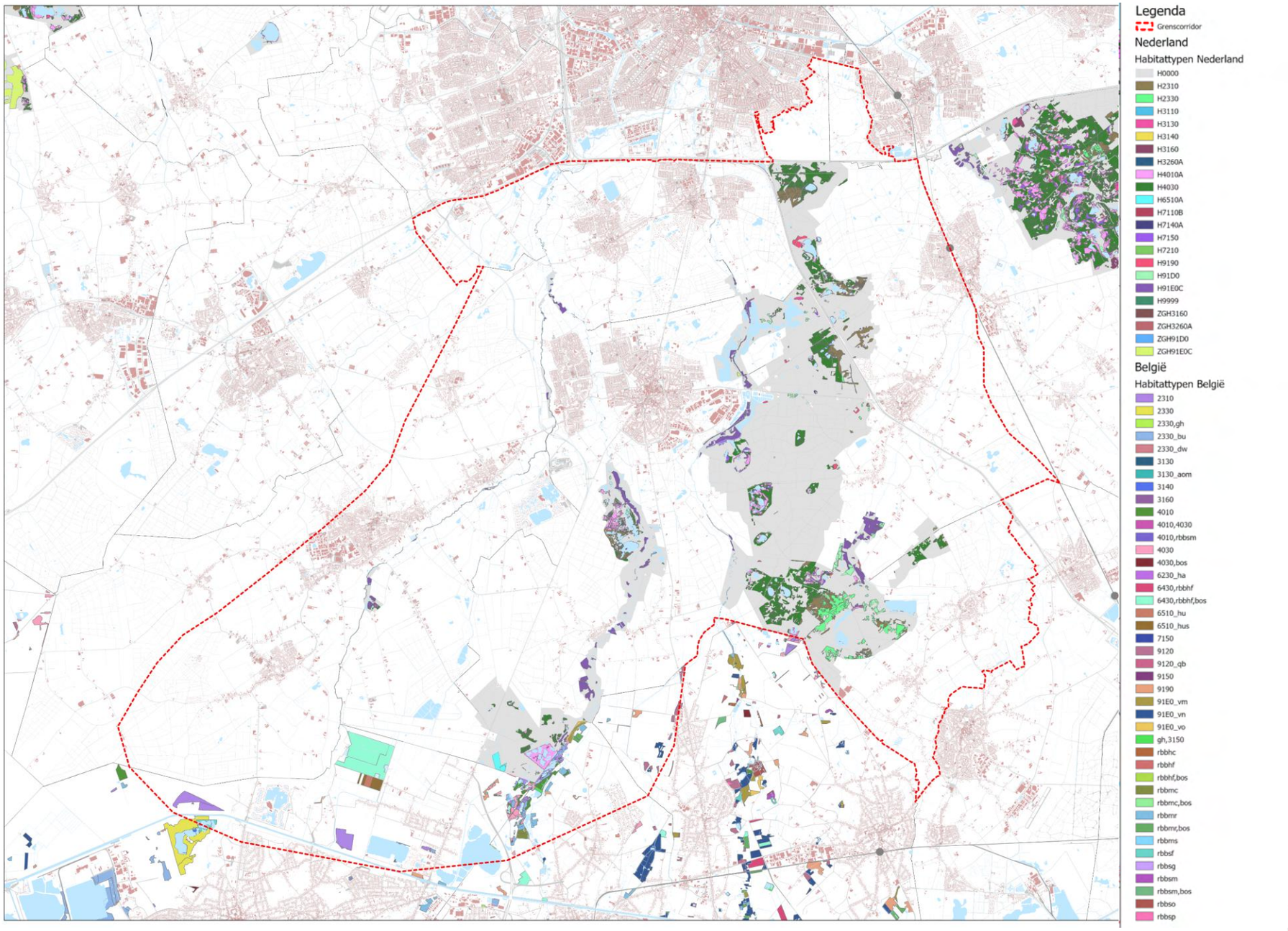
Geen overbelasting
Nadorende overbelasting
Lichte overbelasting
Matige overbelasting
Sterke overbelasting

2030

Overschrijding kritische depositiewaarde (KDW) (2020 – 2030) (bron: Brabants overzicht stikstofdata) – Bovenstaande kaarten tonen de mate van stikstofbelasting door de totale depositie in het gekozen jaar af te zetten tegen de meest strenge 'kritische depositiewaarde' (KDW).

Hydrologie en habitattypen

De hiernaast weergegeven kaart toont alle habitattypen binnen het Natura 2000-gebied Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux. De volgende habitattypen komen voor binnen Grenscorridor inclusief België:

Habitattypen	Naam
H2310	Stuifzandheiden met struikhei (NL) Droge heide op jonge zandafzettingen (B)
H2330	Zandverstuivingen (NL) Open graslanden op landduinen (B)
H3130	Zwakgebufferde vennen (NL) Voedselarme tot matig voedselarme wateren met droogvallende oevers (B)
H3140	Kranswierwateren (NL) Wateren met kranswiervegetaties (B)
H3150	Voedselrijke, gebufferde wateren met rijke waterplantvegetatie (B)
H3160	Zure vennen (NL) Zure bruingekleurde vennen (B)
ZGH3160	Zoekgebied Zure vennen (NL)
H3260A	Beken en rivieren met waterplanten (NL) Ondiepe beken en rivieren met goede structuur watervegetaties (B)
ZGH3260A	Zoekgebied Beken en rivieren met waterplanten (NL)
H4010A	Vochtige heiden (hogere zandgronden) (NL) Vochtige tot natte heide (B)
H4030	Droge heiden (NL, B)
H6230	Droog heischraal grasland en soortenrijk struisgrasland (B)
H6510A	Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver) (NL, B)
H7110B	Actieve hoogvenen (heideveentjes) (NL)
H7140A	Overgangs- en trilvenen (trilvenen) (NL) Voedselarme tot matig voedselarme verlandingsvegetatie (B)
H7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen (NL) Slenken en plagplekken op vochtige bodems in de heide (B)
H7210	Galigaanmoerassen (NL, B)
H9120	Eiken-Beukenbossen op zure bodems (B)
H9190	Oude eikenbossen (NL) Oude Eiken-Berkenbossen op zeer voedselarm zand (B)
H91D0	Hoogveenbossen (NL)
ZGH91D0	Zoekgebied Hoogveenbossen (NL)
H91E0C	Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen) (NL) Valleibossen, Elzenbroekbossen en zachthoutooibossen (B)
ZGH91E0C	Zoekgebied Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen) (NL)

Gedeelten waar met zekerheid geen habitattypen voorkomen, krijgen code H0000 en gedeelten waar onzekerheid over bestaat, krijgen code H9999 ('onbekend').

Grondwaterstanden sluiten niet altijd aan bij het habitattype, elk habitattype heeft namelijk een andere grondwaterstand nodig. Het ene habitattype heeft juist graag droge voeten en het andere natte. Dit is per habitattype zeer verschillend en de benodigde grondwaterstanden zijn niet altijd toereikend. Hierdoor zijn veel natuurgebieden nog te droog. Hydrologische maatregelen om dit te verbeteren zijn dan ook noodzakelijk. Welke maatregelen nodig zijn per habitattype zal nog nader moeten worden beschouwd.

De waterkwaliteit van de waterlopen

KRW | De ecologische waterkwaliteit van de verschillende waterlopen binnen het Natura 2000-gebied loopt uiteen van ontoereikend (Tongelreep) tot matig (Keersop/Beekloop, Dommel). Het is dan ook belangrijk dat de waterkwaliteit in deze watergangen met het oog op 2027 wordt verbeterd. Er is middels een bronnenanalyse onderzoek gedaan naar de waterkwaliteit van de KRW-waterlopen:

- **Keersop en Beekloop** – Voor de KRW wordt de Keersop met de Beekloop beschouwd als een R4, langzaam stromende bovenloop op zand. Volgens de maatlatten, die behoren bij een R4, is de KRW-beoordeling voor fosfor is 'goed', stikstof is 'matig' (was: 'goed'). Normoverschrijdende stoffen, die binnen de KRW vallen onder de groep 'specifiek verontreinigde stoffen' was kobalt (2021) en nu ook: zink, seleen, arseen en imidacloprid.
- **(Boven) Dommel** – Voor de KRW wordt de Dommel beschouwd als een R5, langzaam stromende middenloop-/benedenloop op zand. Volgens de maatlatten, die behoren bij een R5, is de KRW-beoordeling voor fosfor en stikstof 'matig'. Normoverschrijdende stoffen, die binnen de KRW vallen onder de groep 'specifiek verontreinigde stoffen' zijn naast kobalt, zink en thallium (sinds 2021), nu ook: ammonium, arseen en kobalt. Normoverschrijdende KRW prioritaire stof (chemie) zijn kwik en cadmium.

Kansen verbetering waterkwaliteit | Door de uitvoering van KRW-maatregelen mag op termijn een verbetering verwacht worden van de waterkwaliteit. Hierdoor ontstaan er ook mogelijkheden voor de terugkeer van de beekprik, hetzij vanuit de Keersop hetzij vanuit de bovenloop (Warmbeek) in België of vanuit de Dommel. Een verbetering van de waterkwaliteit kan er bovendien voor zorgen dat er meer mogelijkheden voor kwaliteitsverbetering van kwalificerende waterplantenvegetaties ontstaan. Zie ook het beheerplan voor het Natura 2000-gebied Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux.

Oude en Gegraven Strijper Aa – *De Gegraven Strijper Aa wordt sinds 1973 gevoed door de Belgische Rioolbeek, met gezuiverd water van RWZI Hamont. De meest recente gegevens van de uitgevoerde bronnenanalyse voor de Oude en Gegraven Strijper Aa zijn op te vragen bij het projectbureau van Grenscorridor.*

Legenda

	Biologie en Algemeen fysische chemie	Chemie en Specifieke verontreinigende stoffen
Blauw	Zeer goed [1]	Voldoet
Groen	Goed	-
Geel	Matig	-
Oranje	Ontoereikend	-
Rood	Slecht	Voldoet niet
Grijs	-	Niet toetsbaar

Dommel

Totaaloordeel	Toestand 2009	Toestand 2015	Toestand 2021	Toestand 2025
Chemie totaal	X		X	
Prioritaire stoffen - ubiquitair				
Prioritaire stoffen - niet-ubiquitair			X	
Ecologie totaal	X		X	
Biologie totaal	X			
Fysische chemie	X			
Specifieke verontreinigende stoffen	X		X	

Keersop/Beekloop

Totaaloordeel	Toestand 2009	Toestand 2015	Toestand 2021	Toestand 2025
Chemie totaal	X		X	
Prioritaire stoffen - ubiquitair			X	
Prioritaire stoffen - niet-ubiquitair			X	
Ecologie totaal	X		X	
Biologie totaal	X			
Fysische chemie	X			
Specifieke verontreinigende stoffen	X		X	

Tongelreep

Totaaloordeel	Toestand 2009	Toestand 2015	Toestand 2021	Toestand 2025
Chemie totaal	X		X	
Prioritaire stoffen - ubiquitair				
Prioritaire stoffen - niet-ubiquitair			X	
Ecologie totaal	X		X	
Biologie totaal	X			
Fysische chemie	X			
Specifieke verontreinigende stoffen	X		X	

In de schil verenigen van verschillende functies

Niet enkel natuur, landbouw en water spelen een rol binnen Grenscorridor. Rond deze waarden ligt een schil aan andere functies, zoals hieronder weergegeven. Het is belangrijk deze integraal in te passen, waarbij er specifiek rekening wordt gehouden met de natuurwaarden, waterlopen en beschikbare ruimte voor landbouw. De volgende gebiedsfactsheets geven nadere informatie over de waarden en functies die het gebied kent.

Gezondheid

Klimaat

Cultuur en erfgoed

Recreatie

Economie

Mobiliteit

Energie

Ruimtelijke Ontwikkeling: wonen/verstedelijking

Defensie
[Opgaven voor defensie vallen buiten de gebiedsbegrenzing]

Gezondheid

Beleidskader Gezondheid 2021-2030 Provincie Noord-Brabant
De provincie Noord-Brabant wil 3 gezonde levensjaren erbij voor iedere Brabander in 2030. Alle provinciale programma's worden maximaal ingezet om dat doel te bereiken. De provinciale ambitie gaat daarnaast uit van preventie en van positieve gezondheid; waarbij mensen goed in hun vel zitten. Mogelijke acties om gezondheidswinst te behalen zijn:

- Schone lucht (50% gezondheidswinst via het Schone Luchtakkoord)
- Goede fiets- en wandelinfrastructuur t.b.v. een actieve leefstijl
- Gezond aanbod van voedsel t.b.v. een gezond voedingspatroon
- Verbeteraanpak m.b.t. hitte- en wateroverlast
- Nabijheid van natuur en groen om te kunnen bewegen

Gemeentelijke programmalijnen

- **Lokaal gezondheidsbeleid 2021-2025 Bergeijk -** De gemeente Bergeijk gaat eveneens uit van preventie. Gezondheid gaat ook over veerkracht, over meedoen in de maatschappij, over betekenisvol werk of andere activiteiten en over de omgeving waarin je leeft. Belangrijk uitgangspunt is ook hier: positieve gezondheid. Ook moet er extra aandacht uitgaan naar kwetsbare groepen.
- **Preventieaanpak Samen gezond leven in Valkenswaard -** De gemeente stelt ambities voor 2040 voor psychische gezondheid; eenzaamheid; middelengebruik; en gezond gewicht. De kracht van de Preventieaanpak Valkenswaard ligt in de samenwerking tussen de verschillende organisaties.
- **Preventieaanpak Gezond Waalre –** De gemeente Waalre werkt met het Leefstijlakkoord gezond Waalre aan een gezonde leefstijl en een gezonde leefomgeving voor jong en oud in Waalre. Het gezamenlijk doel is om de inwoners van Waalre te inspireren om gezond en gelukkig te leven, gezonde keuzes te maken en in beweging te blijven of komen.
- **Lommel** – De stad Lommel engageert zich om deze legislatuur verder werk te maken van een samenhangend gezondheidsbeleid. Dit beleid biedt iedereen, en de meest kwetsbaren in het bijzonder, kansen en stimuleert hen om gezond te leven in een gezonde omgeving.
- **Stad Lommel, Gemeente Pelt en Stad Hamont-Achel** hebben alle drie de "Charter Gezonde Gemeente" ondertekend en commitment vastgelegd om een gezonde leefomgeving te creëren in de woon-, werk-, school- en recreatieomgeving en gezondheidsverschillen aan te pakken.
- **Lokale preventieaanpak Vitaal Heeze-Leende (2022)** is een samenwerkingsproject van diverse partijen in de gemeente Heeze-Leende dat zich richt op drie kernthema's: een gezond gewicht, middelengebruik en psychische gezondheid
- **Beleidsplan Sociaal Domein 2025-2030 gemeente Cranendonck** biedt de basis voor het werken aan een gezonde leefomgeving waarin inwoners worden gestimuleerd tot gezonde keuzes, bijvoorbeeld via sport, beweging, voeding en mentale gezondheid.

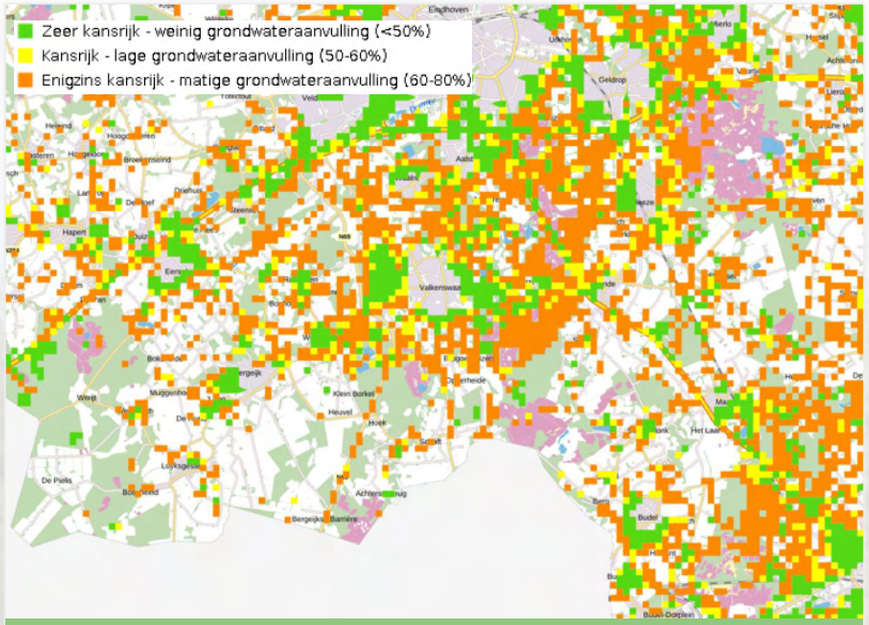
Gezondheidsgegevens Grenscorridor
Van de gemeenten binnen het werkgebied van Grenscorridor, zijn verschillende gezondheidsgegevens bekend (waarstaatjegemeente.nl, gegevens 2024):

- 48,6 % van de volwassen beweegt (minstens 2,5 uur per week matig intensieve inspanning. In 2016 lag dit gemiddelde nog veel hoger, rond de 60%.
- Bijna 50% van de volwassenen heeft overgewicht (een BMI van 25 of hoger).
- 43,8% van de volwassenen is eenzaam. Dit percentage ligt iets beneden het landelijk gemiddelde van 46,2%.
- De gemeentelijke uitgaven aan sport, cultuur en recreatie per inwoner ligt beneden het landelijk gemiddelde (€275 versus €347 per inwoner). Enkel in Valkenswaard zijn de investeringen hoger dan het landelijk gemiddelde: €404.
- De gemiddelde levensverwachting is 83 jaar, boven het landelijk gemiddelde van 81,6 jaar.
- De blootstelling aan N02 ligt beneden het landelijk gemiddelde (9,7 versus 12,1 µg/m3) en is net als het landelijk gemiddelde afgenomen sinds 2020 (toen: 12,1 versus 14,3 µg/m3)..
- Fijnstof (PM10) is gemiddeld gezien gelijk aan het landelijk gemiddelde: 15,0 µg/m3. Valkenswaard kent met 15,9 µg/m3 een wat slechtere luchtkwaliteit in vergelijking met de andere gemeenten

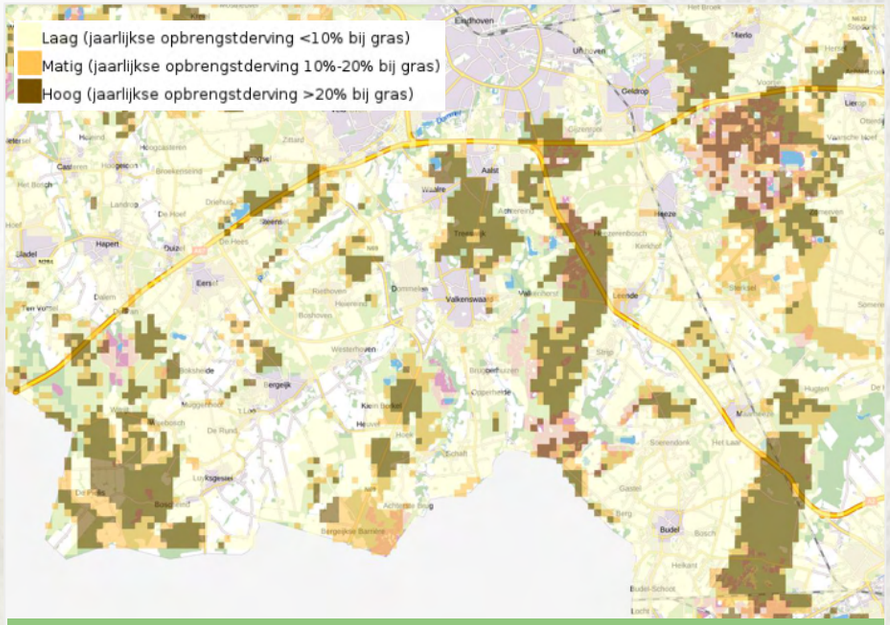
Thema	Grensregio (gemiddeld)	Landelijk
Bewegen	48,06 %	48,9 %
Overgewicht	49,4 %	50 %
Eenzaamheid	43,8 %	46,2 %
Gemeentelijke uitgaven sport, cultuur, recreatie	275 euro/inwoner	347 euro/inwoner
Levensverwachting	82,98 jaar	81,6 jaar
Blootstelling NO_2	9,7 $\mu g/m^3$	12,1 $\mu g/m^3$
Fijnstof	15,04 $\mu g/m^3$	15,0 $\mu g/m^3$

Klimaat

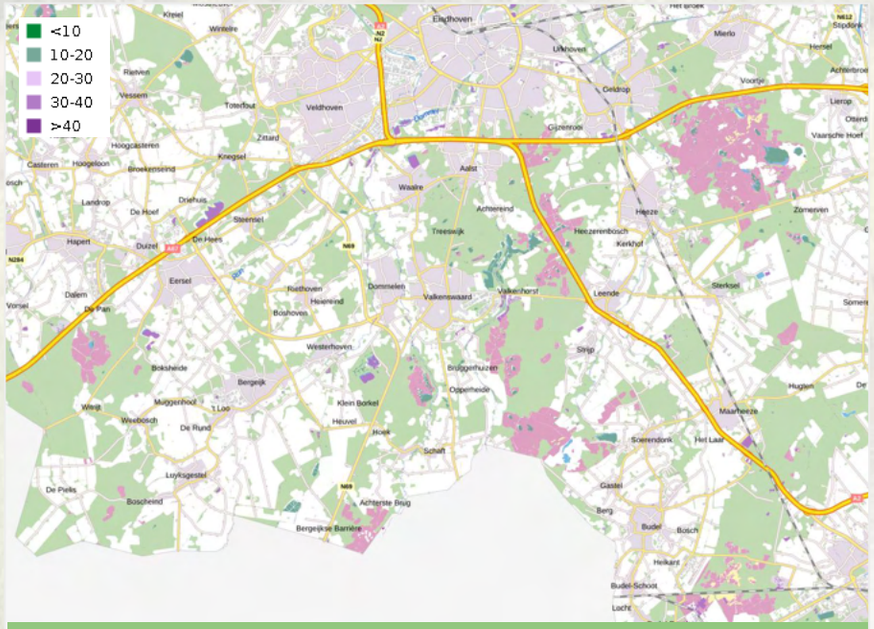
Het klimaat verandert en dat merken we ook in Brabant: hoosbuien, hitte en droogte komen steeds vaker voor. Klimaatverandering en extreme weersomstandigheden hebben gevolgen voor de manier waarop we in Brabant wonen en werken. Het raakt onze gezondheid, de leefbaarheid van onze omgeving, onze natuur en onze economie. Vanuit de Nationale Klimaatadaptatiestrategie vraagt de Rijksoverheid provincies het voortouw te nemen bij het opstellen van regionale klimaatadaptatiestrategieën. Provincie Noord-Brabant heeft dan ook de Visie Klimaatadaptatie opgesteld. Uit de stresstest die vanuit het Deltaprogramma Zoetwater uit 2022 is uitgevoerd volgt dat de kans op watertekorten fors toeneemt tot eens in de vijf jaar in 2050, uitgaande van de verwachte klimaatverandering. In de langetermijnprogrammering tot 2050 is toenemende aandacht voor het realiseren van meer ruimte voor water. Uit de deltascenario's 2024 blijkt dat voor alle sectoren een grote focus moet liggen op het beperken van watergebruik. De tweede herijking van het Deltaprogramma Zoetwater wordt gepresenteerd in 2026.

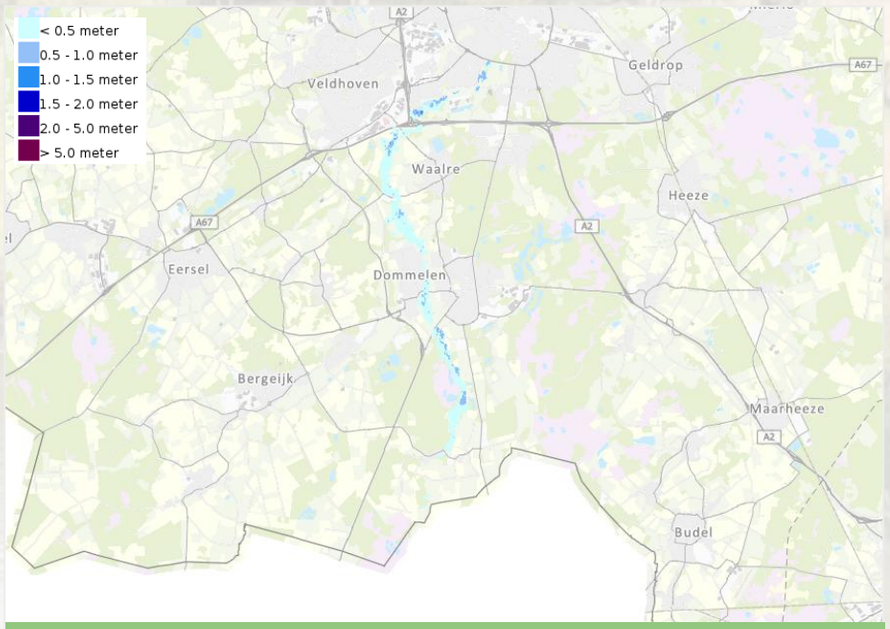
Kansenkaart natuurlijke klimaatbuffers (bron: klimaateffectatlas)

Risico droogtestress 2050 (bron: klimaateffectatlas)

Risico opwarming oppervlaktewater 2050 (bron: klimaateffectatlas)

Overstromingsdiepte | middelgrote kans (bron: klimaateffectatlas)

Een belangrijk element bij de ontwikkeling van Grenscorridor is de klimaatbestendigheid en robuustheid van natuur en water. Meer en hevigere buien, langere droge periodes en warmer weer hebben ook gevolgen voor het werkgebied van Grenscorridor en de waardevolle natuurwaarden daarbinnen.

Klimaatrobuustheid in combinatie met verdroging wordt door gebiedspartners als urgent aangeduid, zowel in Nederland als in België. Bovendien moet het beekdal klimaatrobuust gemaakt worden, zodat het beter om kan gaan met droogte en piekneerslag. De strategieën van de gebiedspartners rond klimaatadaptatie zijn gevat in de volgende documenten:

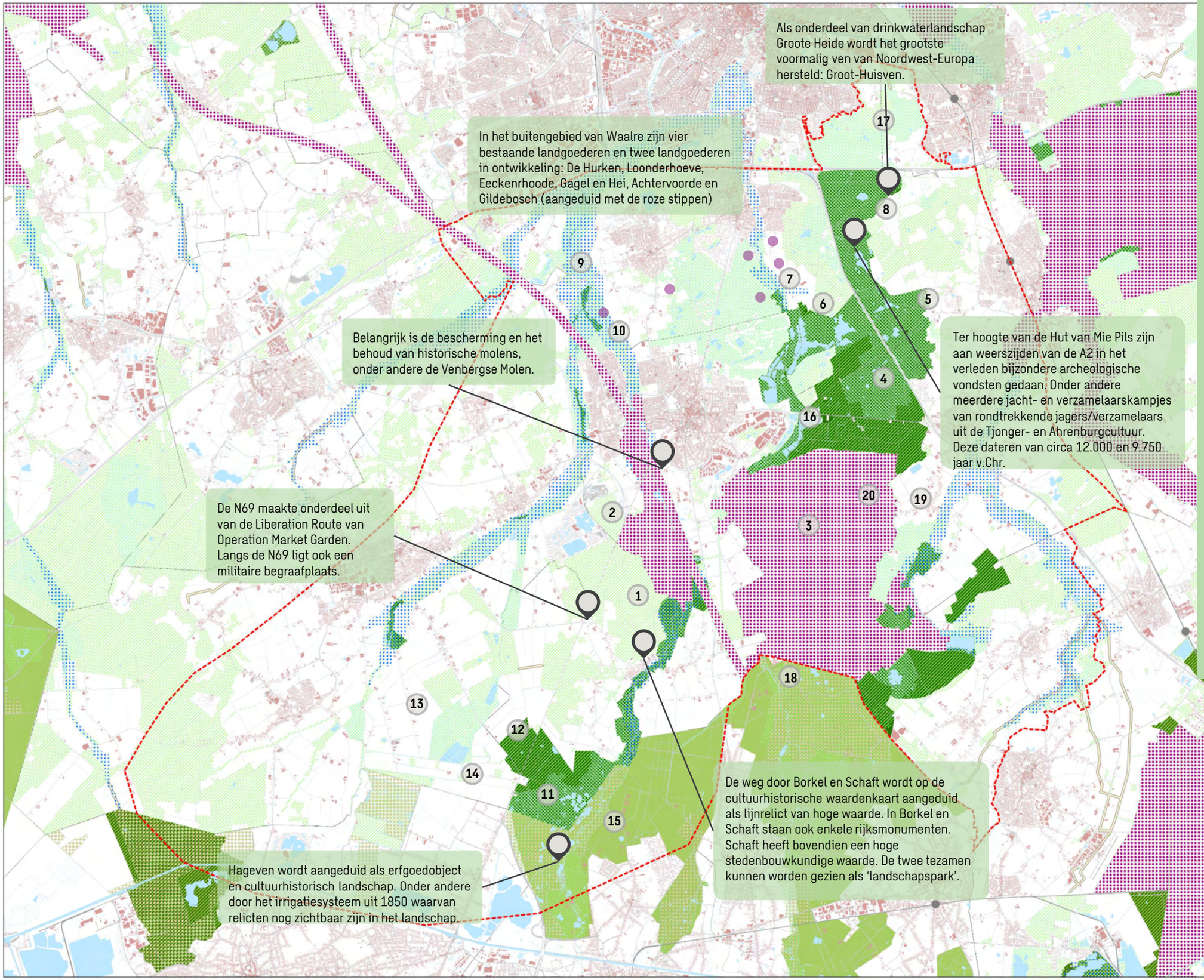
- Deltaplan Ruimtelijke adaptatie
- Nationaal uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie
- Klimaatadaptatie Brabant
- Klimaatactieplan Provincie Limburg 2024 (BE)
- Klimaatadaptatiestrategie en uitvoeringsagenda Bergeijk
- Uitvoeringsagenda klimaatadaptie & biodiversiteit Heeze-Leende
- Klimaatvisie klimaatbestendig Cranendonck
- Programma Water, Riolering en Klimaat – gemeente Waalre
- Uitvoeringsplan Klimaatadaptatie Valkenswaard
- Programma Duurzaamheid Uitvoeringsagenda 2023-2026 Geldrop-Mierlo
- Duurzaamheidsagenda 2040 – gemeente Veldhoven
- Klimaatactieplan 2020 – 2030 Lommel (B)

Meerdere gemeentes zijn bezig met het opstellen van hun uitvoeringsagenda of hebben doelen geborgd in bijvoorbeeld de omgevingsvisie. Zie voor meer informatie over klimaat de volgende viewers:

- Klimaatonderlegger
- Klimaatopgaven Noord-Brabant
- Klimaateffectatlas

In het kader van Weerbaar Dommelland, werken Nederland en België samen aan de weerbaarheid van dit gebied tegen klimaatverandering. Hiervoor is Interreg subsidie verleend.

Cultuur en erfgoed

Vanaf het moment dat men de heidevelden begon te ontginnen, zijn er veel vennen verdwenen. De arme ontgonnen gronden werden voornamelijk gebruikt om vee te laten grazen en voor (dennen)bosbouw. Tegenwoordig kunnen we met onze huidige kennis en technologie een grote diversiteit aan gewassen op deze bodem laten groeien. Zo ook het graan dat wordt gebruikt in het abdijbier van Achel, sinds 1850 gebrouwen in de Achelse Kluis.
Belangrijk historisch groen en cultuurlandschap binnen het gebied met veelal aardkundige waarden zijn weergegeven op de kaart hiernaast.

1. Beekdal van de Dommel (+ Aardkundige waarden)
2. Woeste gronden De Malpie (+ Aardkundige waarden)
3. Leenderbos en Groote Heide (+ Aardkundige waarden)
4. Landgoed Valkenhorst
5. Groote Heide; Drooge meerven (+ Archeologische monument)
6. Visvijvers bij Valkenswaard
7. Akkercomplex Achtereind
8. Drinkwaterlandschap Groote Heide; Klein Huisven
   (+ Archeologische monument)
9. Loon (+ Archeologische monument)
10. Akkercomplex Loonse Akkers
11. De Plateaux inclusief vloeiweidesysteem
12. Beekerheide
13. Enderheide en Maaijerheide
14. Maayerheide (+ Archeologische monument)
15. Cultuurhistorisch vloeiweidesysteem (kandidaat Unesco)
16. Voormalige viskwekerij Valkenhorst
17. Kleinschalig cultuurlandschap Gijzenrooi
18. Vloeiweidesysteem monniken Achelse Kluis
19. Cultuurhistorisch waardevol Leenderstrijp
20, Restanten Duitse radarpost Leenderbos

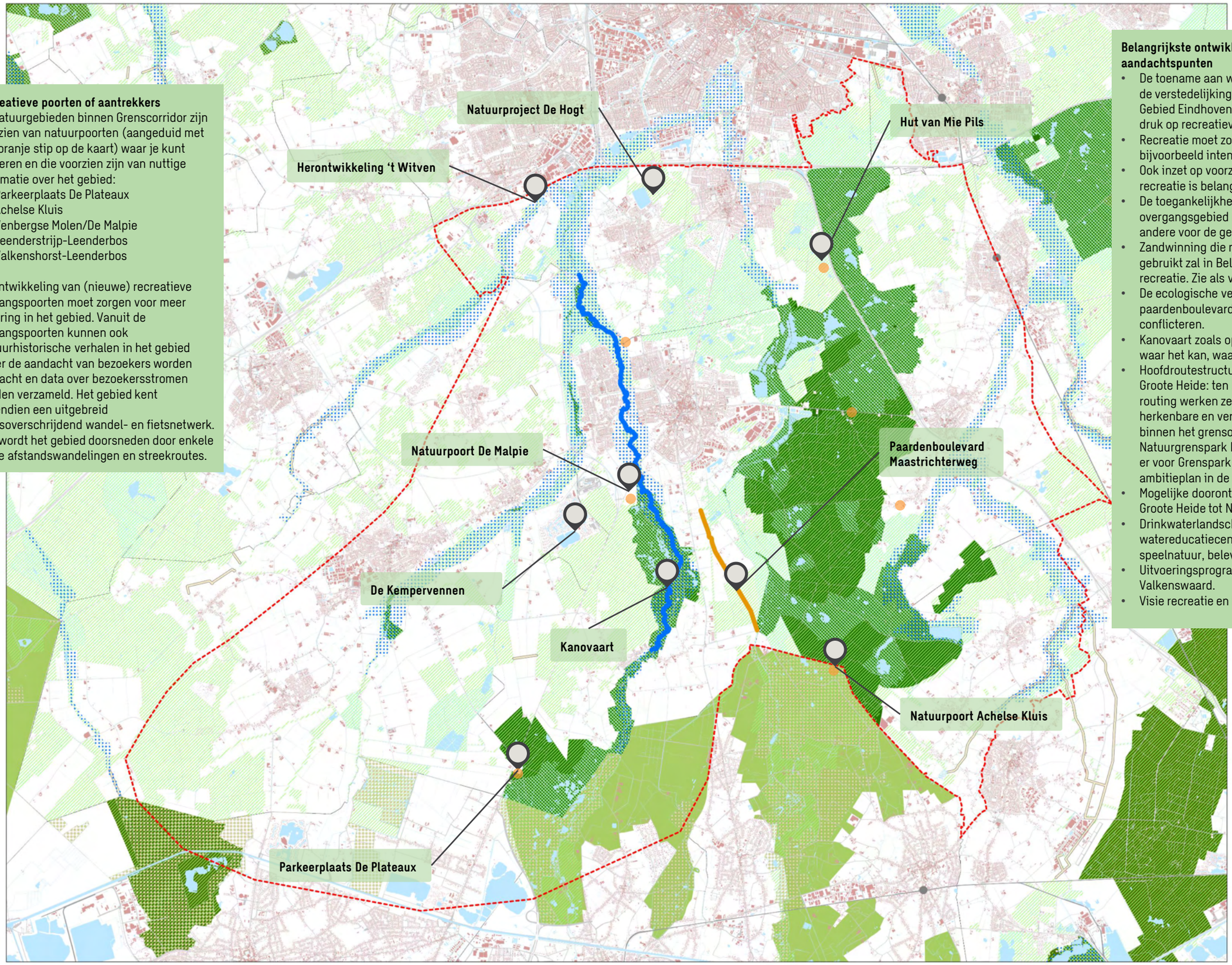
Door het gebied lopen verschillende oude postkoetstrajecten tussen Eindhoven en Hamont-Achel.

Recreatie

Recreatieve poorten of aantrekkers
De natuurgebieden binnen Grenscorridor zijn voorzien van natuurpoorten (aangeduid met een oranje stip op de kaart) waar je kunt parkeren en die voorzien zijn van nuttige informatie over het gebied:

- Parkeerplaats De Plateaux
- Achelse Kluis
- Venbergse Molen/De Malpie
- Leenderstrijp-Leenderbos
- Valkenshorst-Leenderbos

De ontwikkeling van (nieuwe) recreatieve toegangspoorten moet zorgen voor meer zonering in het gebied. Vanuit de toegangspoorten kunnen ook cultuurhistorische verhalen in het gebied onder de aandacht van bezoekers worden gebracht en data over bezoekersstromen worden verzameld. Het gebied kent bovendien een uitgebreid grensoverschrijdend wandel- en fietsnetwerk. Ook wordt het gebied doorsneden door enkele lange afstandswandelingen en streekroutes.

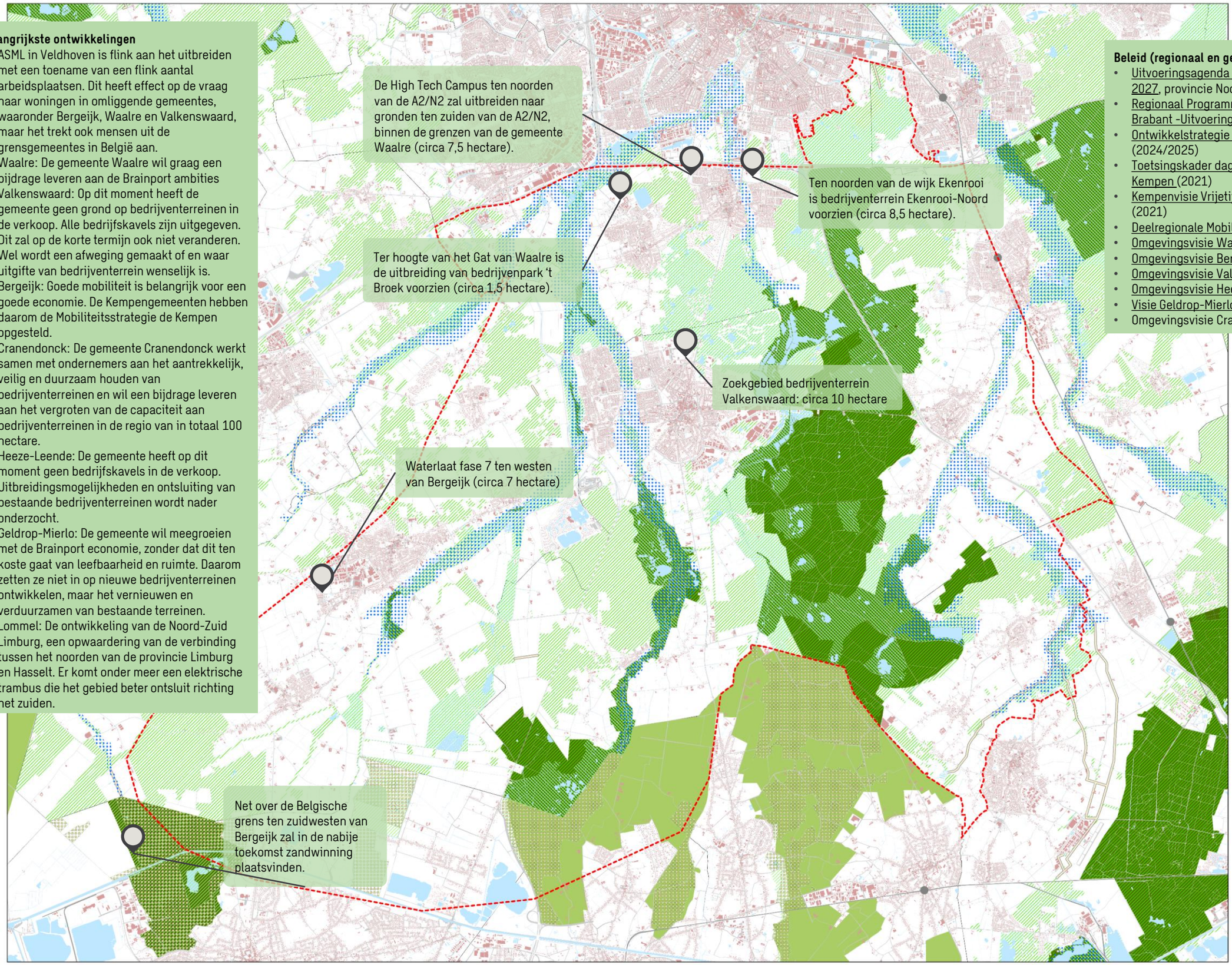
Belangrijkste ontwikkelingen en aandachtspunten

- De toename aan woningen als onderdeel van de verstedelijkingsopgave in het Stedelijk Gebied Eindhoven (SGE) zal zorgen voor extra druk op recreatieve functies.
- Recreatie moet zorgvuldig gezoneerd worden, bijvoorbeeld intensief versus extensief.
- Ook inzet op voorzieningen voor extensieve recreatie is belangrijk.
- De toegankelijkheid van natuurgebieden en het overgangsgebied is zeer belangrijk, onder andere voor de gezondheid.
- Zandwinning die niet meer voor dit doel wordt gebruikt zal in België worden omgezet naar recreatie. Zie als voorbeeld Sahara Lommel.
- De ecologische verbindingszone en paardenboulevard langs de Maastrichterweg conflicteren.
- Kanovaart zoals op De Dommel moet enkel daar waar het kan, waar de natuur het kan dragen.
- Hoofdroutestructuur Natuurgrenspark De Groote Heide: ten behoeve van recreatieve routing werken zes gemeentes aan een meer herkenbare en verbonden routestructuur binnen het grensoverschrijdende Natuurgrenspark De Groote Heide. Bovendien is er voor Grenspark Groote Heide een ambitieplan in de maak.
- Mogelijke doorontwikkeling van Grenspark De Groote Heide tot Nationaal Park.
- Drinkwaterlandschap Groote Heide: watereducatiecentrum, uitkijktoren, speelnatuur, beleveniselementen.
- Uitvoeringsprogramma Dommelland Valkenswaard.
- Visie recreatie en toerisme Cranendonck.

Economie

Belangrijkste ontwikkelingen

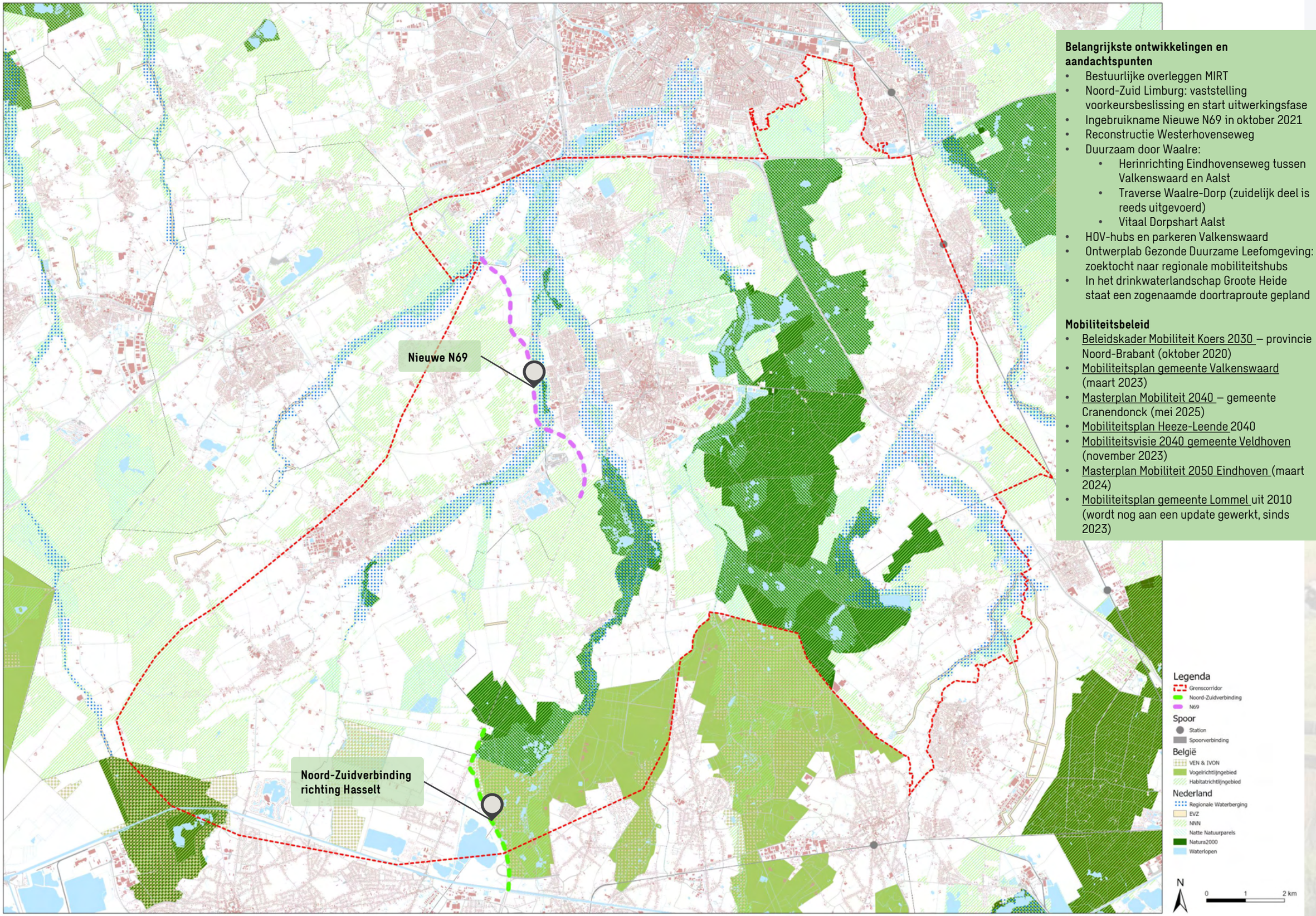
- ASML in Veldhoven is flink aan het uitbreiden met een toename van een flink aantal arbeidsplaatsen. Dit heeft effect op de vraag naar woningen in omliggende gemeentes, waaronder Bergeijk, Waalre en Valkenswaard, maar het trekt ook mensen uit de grensgemeentes in België aan.
- Waalre: De gemeente Waalre wil graag een bijdrage leveren aan de Brainport ambities
- Valkenswaard: Op dit moment heeft de gemeente geen grond op bedrijventerreinen in de verkoop. Alle bedrijfskavels zijn uitgegeven. Dit zal op de korte termijn ook niet veranderen. Wel wordt een afweging gemaakt of en waar uitgifte van bedrijventerrein wenselijk is.
- Bergeijk: Goede mobiliteit is belangrijk voor een goede economie. De Kempengemeenten hebben daarom de Mobiliteitsstrategie de Kempen opgesteld.
- Cranendonck: De gemeente Cranendonck werkt samen met ondernemers aan het aantrekkelijk, veilig en duurzaam houden van bedrijventerreinen en wil een bijdrage leveren aan het vergroten van de capaciteit aan bedrijventerreinen in de regio van in totaal 100 hectare.
- Heeze-Leende: De gemeente heeft op dit moment geen bedrijfskavels in de verkoop. Uitbreidingsmogelijkheden en ontsluiting van bestaande bedrijventerreinen wordt nader onderzocht.
- Geldrop-Mierlo: De gemeente wil meegroeien met de Brainport economie, zonder dat dit ten koste gaat van leefbaarheid en ruimte. Daarom zetten ze niet in op nieuwe bedrijventerreinen ontwikkelen, maar het vernieuwen en verduurzamen van bestaande terreinen.
- Lommel: De ontwikkeling van de Noord-Zuid Limburg, een opwaardering van de verbinding tussen het noorden van de provincie Limburg en Hasselt. Er komt onder meer een elektrische trambus die het gebied beter ontsluit richting het zuiden.

Beleid (regionaal en gemeentelijk)

- Uitvoeringsagenda Wonen en Werken 2024-2027, provincie Noord-Brabant (2024)
- Regionaal Programma Werklocaties Zuidoost Brabant -Uitvoeringsagenda (2025)
- Ontwikkelstrategie De Kempen 2024–2040 (2024/2025)
- Toetsingskader dag- en verblijfsrecreatie De Kempen (2021)
- Kempenvisie Vrijetijdseconomie 2022-2026 (2021)
- Deelregionale Mobiliteitsagenda A2-Zuid (2024)
- Omgevingsvisie Waalre (2021)
- Omgevingsvisie Bergeijk (2022)
- Omgevingsvisie Valkenswaard (2024)
- Omgevingsvisie Heeze-Leende (2023)
- Visie Geldrop-Mierlo 2044 (2025)
- Omgevingsvisie Cranendonck is in ontwikkeling

Mobiliteit

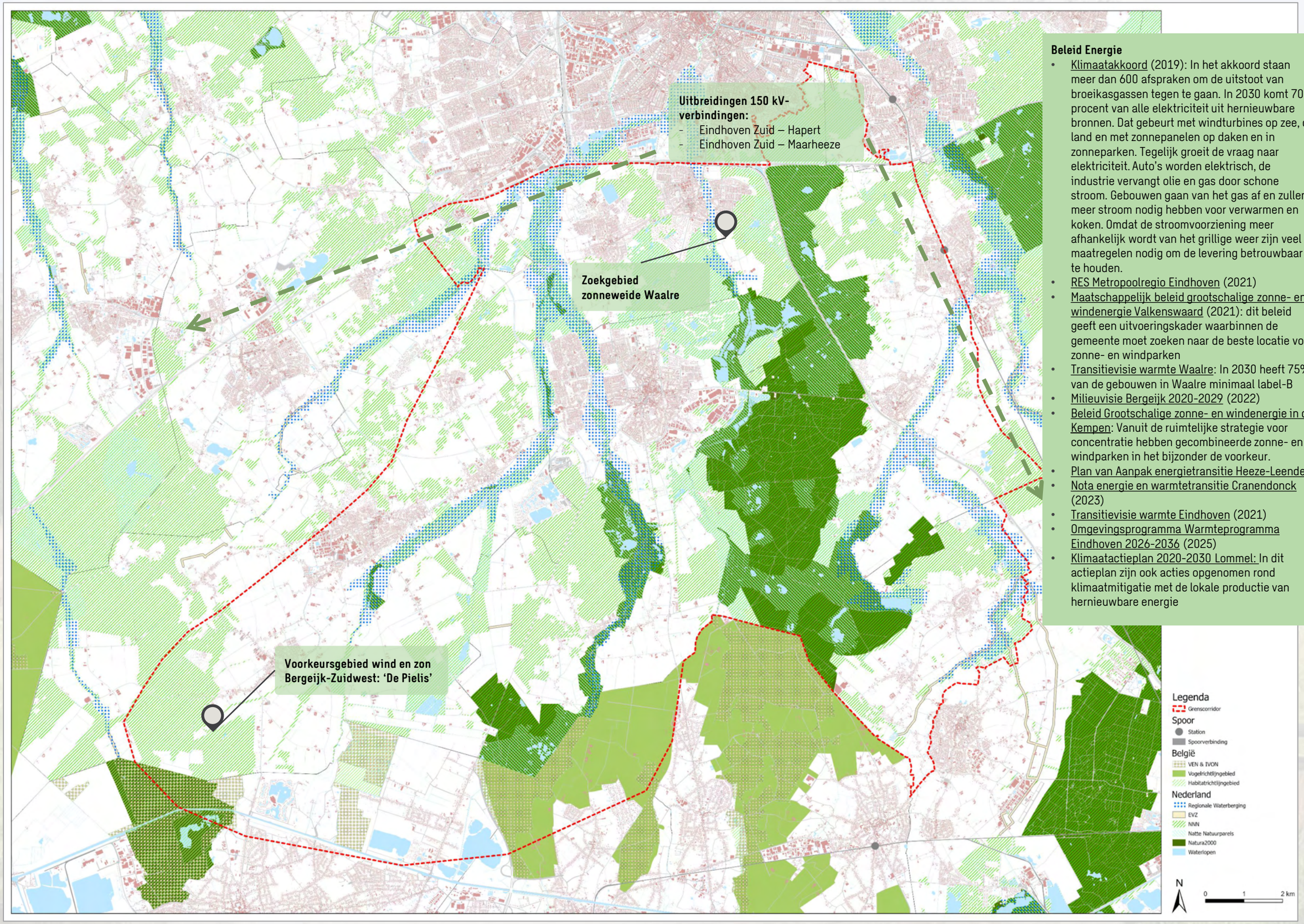
Belangrijkste ontwikkelingen en aandachtspunten

- Bestuurlijke overleggen MIRT
- Noord-Zuid Limburg: vaststelling voorkeursbeslissing en start uitwerkingsfase
- Ingebruikname Nieuwe N69 in oktober 2021
- Reconstructie Westerhovenseweg
- Duurzaam door Waalre:
  - Herinrichting Eindhovenseweg tussen Valkenswaard en Aalst
  - Traverse Waalre-Dorp (zuidelijk deel is reeds uitgevoerd)
  - Vitaal Dorpshart Aalst
- HOV-hubs en parkeren Valkenswaard
- Ontwerplab Gezonde Duurzame Leefomgeving: zoektocht naar regionale mobiliteitshubs
- In het drinkwaterlandschap Groote Heide staat een zogenaamde doortraproute gepland

Mobiliteitsbeleid

- Beleidskader Mobiliteit Koers 2030 – provincie Noord-Brabant (oktober 2020)
- Mobiliteitsplan gemeente Valkenswaard (maart 2023)
- Masterplan Mobiliteit 2040 – gemeente Cranendonck (mei 2025)
- Mobiliteitsplan Heeze-Leende 2040
- Mobiliteitsvisie 2040 gemeente Veldhoven (november 2023)
- Masterplan Mobiliteit 2050 Eindhoven (maart 2024)
- Mobiliteitsplan gemeente Lommel uit 2010 (wordt nog aan een update gewerkt, sinds 2023)

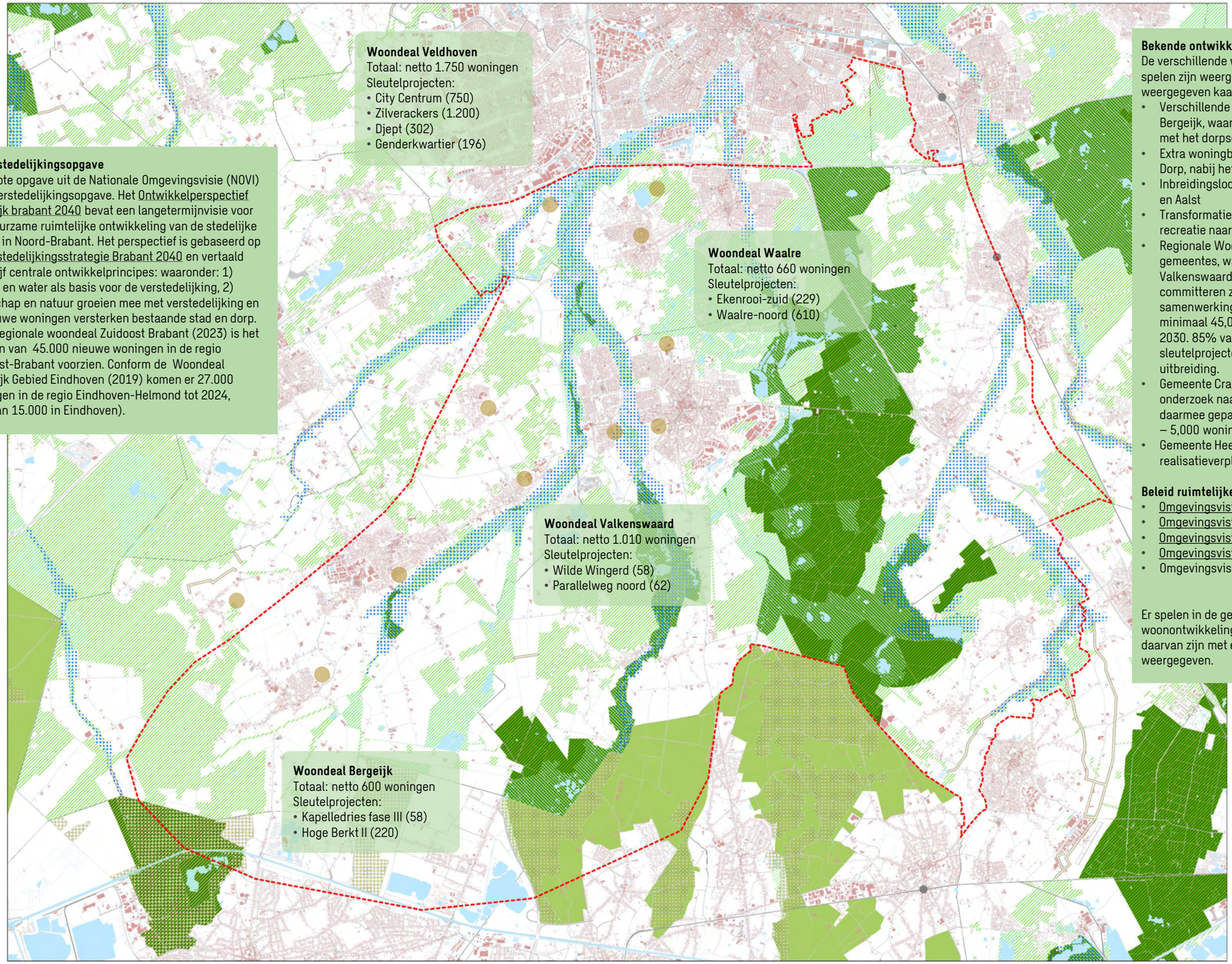
Energie

Beleid Energie

- Klimaatakkoord (2019): In het akkoord staan meer dan 600 afspraken om de uitstoot van broeikasgassen tegen te gaan. In 2030 komt 70 procent van alle elektriciteit uit hernieuwbare bronnen. Dat gebeurt met windturbines op zee, op land en met zonnepanelen op daken en in zonneparken. Tegelijk groeit de vraag naar elektriciteit. Auto's worden elektrisch, de industrie vervangt olie en gas door schone stroom. Gebouwen gaan van het gas af en zullen meer stroom nodig hebben voor verwarmen en koken. Omdat de stroomvoorziening meer afhankelijk wordt van het grillige weer zijn veel maatregelen nodig om de levering betrouwbaar te houden.
- RES Metropoolregio Eindhoven (2021)
- Maatschappelijk beleid grootschalige zonne- en windenergie Valkenswaard (2021): dit beleid geeft een uitvoeringskader waarbinnen de gemeente moet zoeken naar de beste locatie voor zonne- en windparken
- Transitievisie warmte Waalre: In 2030 heeft 75% van de gebouwen in Waalre minimaal label-B
- Milieuvisie Bergeijk 2020-2029 (2022)
- Beleid Grootschalige zonne- en windenergie in de Kempen: Vanuit de ruimtelijke strategie voor concentratie hebben gecombineerde zonne- en windparken in het bijzonder de voorkeur.
- Plan van Aanpak energietransitie Heeze-Leende
- Nota energie en warmtetransitie Cranendonck (2023)
- Transitievisie warmte Eindhoven (2021)
- Omgevingsprogramma Warmteprogramma Eindhoven 2026-2036 (2025)
- Klimaatactieplan 2020-2030 Lommel: In dit actieplan zijn ook acties opgenomen rond klimaatmitigatie met de lokale productie van hernieuwbare energie

Ruimtelijke ontwikkelingen: wonen/verstedelijking

De verstedelijkingsopgave
Een grote opgave uit de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) is de verstedelijkingsopgave. Het Ontwikkelperspectief stedelijk brabant 2040 bevat een langetermijnvisie voor een duurzame ruimtelijke ontwikkeling van de stedelijke regio's in Noord-Brabant. Het perspectief is gebaseerd op de Verstedelijkingsstrategie Brabant 2040 en vertaald naar vijf centrale ontwikkelprincipes: waaronder: 1) Bodem en water als basis voor de verstedelijking, 2) Landschap en natuur groeien mee met verstedelijking en 3) Nieuwe woningen versterken bestaande stad en dorp. In de Regionale woondeal Zuidoost Brabant (2023) is het bouwen van 45.000 nieuwe woningen in de regio Zuidoost-Brabant voorzien. Conform de Woondeal Stedelijk Gebied Eindhoven (2019) komen er 27.000 woningen in de regio Eindhoven-Helmond tot 2024, waarvan 15.000 in Eindhoven).

Bekende ontwikkelingen
De verschillende woonontwikkelingen die spelen zijn weergegeven op de hiernaast weergegeven kaart.

- Verschillende inbreidingslocaties in Bergeijk, waarbij rekening wordt gehouden met het dorpse karakter van de gemeente.
- Extra woningbouw ten noorden van Waalre-Dorp, nabij het Gat van Waalre
- Inbreidingslocaties in de kernen van Waalre en Aalst
- Transformatie Camping 't Witven van recreatie naar short of midstay.
- Regionale Woondeal Zuidoost-Brabant: 21 gemeentes, waaronder Bergeijk, Valkenswaard, Waalre en Veldhoven committeren zich tot een langjarige samenwerking voor de realisatie van minimaal 45,000 woningen tussen 2022 en 2030. 85% van deze opgave is al ingebed in sleutelprojecten voor inbreiding en uitbreiding.
- Gemeente Cranendonck doet momenteel onderzoek naar HOV Knoop Maarheeze en de daarmee gepaarde ontwikkeling van 1,500 – 5,000 woningen.
- Gemeente Heeze-Leende volgt de realisatieverplichting conform de woondeal.

Beleid ruimtelijke ordening

- Omgevingsvisie Waalre (2021)
- Omgevingsvisie Bergeijk (2022)
- Omgevingsvisie Valkenswaard (2024)
- Omgevingsvisie Heeze-Leende (2023)
- Omgevingsvisie Cranendonck is in de maak

Er spelen in de gemeentes verschillende woonontwikkelingen. De locatie van enkele daarvan zijn met een gele bol op kaart weergegeven.

Gebiedspartners Grenscorridor

Grenscorridor komt tot stand door een samenwerking tussen verschillende partijen in het gebied. Onderstaande Nederlandse en Vlaamse overheden, natuurorganisaties en vertegenwoordigers van de agrarische sector werken in Grenscorridor met elkaar aan een samenhangende, toekomstgerichte gebiedsgerichte aanpak.

Waterschap De Dommel

Provincie Noord-Brabant

ZLTO

staatsbosbeheer

Natuurmonumenten

natuur dichtbij huis
Brabants Landschap

brabant Water

GEMEENTE WAALRE

GEMEENTE VALKENSWAARD

Gemeente Bergeijk

gemeente HEEZE-LEENDE

Geldrop-Mierlo

Veldhoven

GEMEENTE Cranendonck